

คำนิยมโดย
พริยะ สัมพันธ์รักษ์
BROKEN MONEY

A central image of a globe with a cracked, broken surface, surrounded by numerous US dollar bills of various denominations (100, 50, 20) that appear to be falling or floating around it. The globe is the central focus, with the cracks running across the continents and oceans. The dollar bills are scattered around the globe, some partially overlapping it, creating a sense of global financial interconnectedness and crisis.

เงิน ปล้น โลก

ระบบการเงินที่ออกแบบมาเพื่อปล้นคนทั้งโลก
และหนทางแก้ไขให้เราได้ไปต่อ

LYN ALDEN

เรียบเรียงโดย

สมนึก Right Shift
กฤตนิย เพียรเจริญ

จิงจี้ Right Shift
วัชรพงศ์ ฤทธิ์คิมทีร์

 ซีเอ็ด

BROKEN MONEY

เงิน ปล้น โลก

โดย

Lyn Alden

คำนิยมโดย

พริยะ สัมพันธ์รักษ์
ศิโรตา โชติวิจิตร

เรียบเรียงโดย

สมนึก Right Shift
จิงจี้ Right Shift
กฤตนิย เพียรเจริญ
วัชรพงศ์ ฤกษ์คุ้มภัย

บริษัท ซีเ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

ค้นหาหนังสือที่ต้องการ (รวม e-book และสินค้าที่น่าสนใจ) ได้เร็ว ทันใจ

★ บน PC และ Notebook ที่ www.se-ed.com

★ สำหรับ Smartphone และ Tablet ทุกยี่ห้อ ที่ <http://m.se-ed.com>

(ผ่าน browser เข้าอินเทอร์เน็ตแล้วทำ Bookmark บนจอ Home จะใช้งานได้เหมือน App ทุกประการ)
หรือติดตั้ง SE-ED Application ได้จาก Play Store บน Android หรือจาก App Store บน iOS

เงินปล้นโลก

เรียบเรียงจาก Broken Money

โดย Lyn Alden

เรียบเรียงโดย สมนึก Right Shift, จิงโจ้ Right Shift, กฤตนัย เพียรเจริญ และวัชรพงศ์ ฤทธิ์คัมภีร์

ออกแบบปกโดย พิริยะ สัมพันธ์รักษ์ และศราวุธ บุญเย็น

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย โดย บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) © พ.ศ. 2569

ห้ามคัดลอก ลอกเลียน ดัดแปลง ทำซ้ำ จัดพิมพ์ หรือกระทำการอื่นใด โดยวิธีการใดๆ ในรูปแบบใดๆ

ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ เพื่อเผยแพร่ในสื่อทุกประเภท หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ

นอกจากได้รับอนุญาต

Copyright © 2023 by Lyn Alden

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, distributed, or transmitted in whole or part without written permission of the publisher.

Thai Translation © 2026 by SE-EDUCATION Public Company Limited.

All rights reserved. No Part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise without the prior permission in writing of the publisher or as expressly permitted by law, or under terms agreed with the appropriate copyright clearance organization. You must not circulate this book in any other binging or cover and you must impose this same condition on any acquirer.

4 1 0 - 4 7 6 - 8 4 8

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

อัลเดน, ลิน.

เงินปล้นโลก -- กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2569.

848 หน้า.

1.นโยบายการเงิน. 2.เงินตรา. 3.ภูมิรัฐศาสตร์ -- แงเศรษฐกิจ.

I. สมนึก Right Shift, ผู้แปล. II. จิงโจ้ Right Shift, ผู้แปลร่วม.

III. กฤตนัย เพียรเจริญ, ผู้แปลร่วม. IIII. วัชรพงศ์ ฤทธิ์คัมภีร์, ผู้แปลร่วม. IV. ชื่อเรื่อง.

332.4

Barcode (e-book) : 9786160856336

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

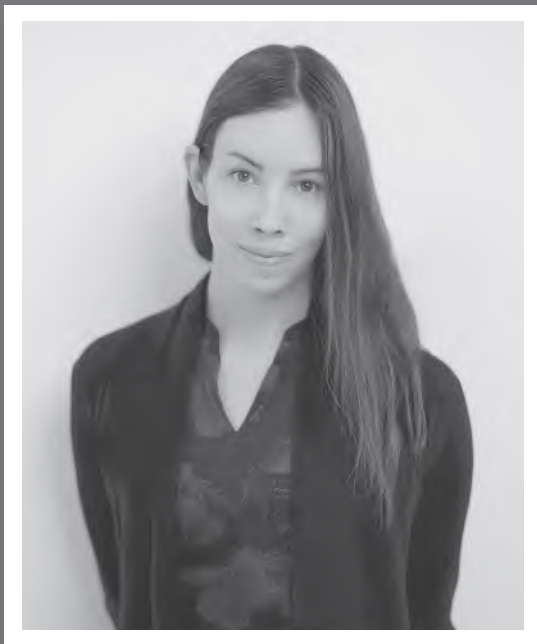
บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
SE-EDUCATION PUBLIC COMPANY LIMITED

เลขที่ 1858/87-90 ถนนเทพรัตน แขวงบางนาใต้ เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 0-2826-8000

หากมีคำแนะนำติชม ติดต่อได้ที่ comment@se-ed.com

ค้นหาหนังสือที่ต้องการ ได้เร็ว ทันใจ ที่ www.se-ed.com

ลิน อัลเดนคือใคร?

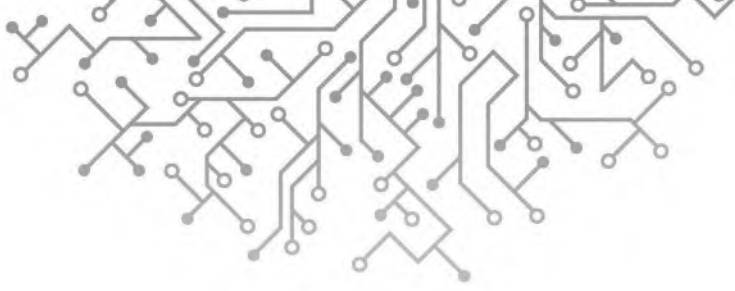
ลิน อัลเดน (Lyn Alden) คือนักวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาคที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก เธอนำเสนอผลงานวิจัยให้แก่บรรดานักลงทุนทั้งรายย่อยและรายใหญ่ระดับสถาบันอยู่เป็นประจำ โดยประเด็นที่เธอให้ความสำคัญเป็นพิเศษคือ บทวิเคราะห์เกี่ยวกับระบบการเงินและตลาดพลังงานโลก

นอกเหนือจากการเผยแพร่ผลงานวิจัยต่าง ๆ แล้ว ลิน อัลเดนยังดำรงตำแหน่งบอร์ดบริหารของบริษัทสวอนดอตคอม (Swan.com) และยังเป็นที่ปรึกษาให้กับกองทุนอีโกเดธดอตแคปิตอล (Egodeath.capital) ซึ่งด้วยบทบาทหน้าที่เหล่านี้ เธอจึงได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเหล่านักลงทุนและผู้ก่อตั้งบริษัทสตาร์ทอัปเป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยให้พวกเขาสร้างสรค์ยุคสมัยใหม่ของเทคโนโลยีและบริการทางการเงินให้กลายเป็นความจริงได้

พื้นเพเบื้องหลังของลิน อัลเคนประกอบไปด้วยความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งด้านวิศวกรรมและการเงิน เธอจบปริญญาตรีด้านวิศวกรรมไฟฟ้า และจบปริญญาโทด้านการบริหารจัดการทางวิศวกรรม โดยเน้นไปที่ความเชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมระบบ เศรษฐศาสตร์วิศวกรรม และการออกแบบโครงสร้างทางการเงิน ซึ่งก่อนหน้านี้อเธอยังเคยคลุกคลีอยู่ในอุตสาหกรรมการบินมานานกว่า 10 ปี โดยทำงานทั้งในส่วนของวิศวกรรม การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารจัดการต่าง ๆ

เธอเคยเป็นแขกรับเชิญในรายการสัมภาษณ์ตามสื่อต่าง ๆ หลายต่อหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นยาฮูไฟแนนซ์ (Yahoo Finance) ฟ็อกซ์บิซิเนส (Fox Business) แมโครวอยซ์ (Macro Voices) วอตบิตคอยน์ดีด (What Bitcoin Did) และบล็อกเวิร์กส์ (Blockworks) นอกจากนี้ ผลงานของเธอยังถูกอ้างอิงอยู่เสมอ ๆ จากบรรดาสื่อด้านการเงิน ซึ่งรวมไปถึงเดอะวอลล์สตรีตเจอร์นัล (The Wall Street Journal) เดอะนิวยอร์กไทมส์ (The New York Times) เดอะโกลบแอนด์เมล (The Globe and Mail) ซีเอ็นบีซี (CNBC) รอยเตอร์ส (Reuters) ฟอรับส์ (Forbes) ฟอรัจูน (Fortune) และบารรอนส์ (Barron's) นอกจากนี้ เธอยังเคยได้รับเชิญให้ไปพูดในงานประชุมออสโลฟร็ดอมฟอรัม (Oslo Freedom Forum) งานประชุมดีเซ็นเตอร์แห่งมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Princeton University's DeCenter) งานประชุมที่ศูนย์วิจัยสติเฟนส์เซ็นเตอร์ (Stevens Center) เพื่อนวัตกรรมทางการเงินแห่งวอร์ตันสกูล (Wharton School)¹ และงานประชุมสัมมนาด้านเทคโนโลยีและการลงทุนอีกมากมายนับไม่ถ้วน

¹ วอร์ตันสกูล (Wharton School) คือ คณะพาณิชยศาสตร์แห่งแรกของสหรัฐฯ และมีชื่อเสียงมากที่สุดในโลก ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งเพนซิลเวเนีย ศิษย์เก่าจำนวนมากจากที่นี่กลายเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในระดับโลก อาทิ อีลอน มัสก์ (Elon Musk) วอร์เรน บัฟเฟตต์ (Warren Buffett) หรือแม้กระทั่งประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) : ผู้เขียนเรียง

คำนิยม

ปริศนาแห่งความขาดแคลนในยุคที่ล้นเหลือ

I.

คุณเคยรู้ลึกถึงความผิดปกติบางอย่างของโลกใบนี้ไหมครับ?

ในวัยเด็ก ผมหลงใหลในโลกของภาพยนตร์และซีรีส์ไซไฟเป็นอย่างมาก สิ่งที่น่าประหลาดใจคือภาพจำลองของอนาคตที่ถูกรังสรรค์ขึ้นจากจินตนาการอันล้ำเลิศ มันคือโลกที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีที่น่าทึ่งราวกับเวทมนตร์ วิถีชีวิตที่แปลกตา และสังคมที่ตั้งอยู่บนรากฐานของนวัตกรรมที่ก้าวล้ำเกินกว่าที่เราจะจินตนาการถึง

สำหรับผม ภาพเหล่านั้นไม่ใช่เพียงจินตนาการที่เลื่อนลอย แต่คือผลผลิตจากการเฝ้าสังเกตวิวัฒนาการของมนุษยชาติ เปรียบเสมือน “ตัวอย่างตอนต่อไป” ของโลกที่เราอาศัยอยู่ สิ่งที่เคยเป็นเพียงความเพ้อฝันในรุ่นพ่อแม่ กลับกลายเป็นความจริงในรุ่นเรา และสิ่งที่ดูเป็นไปไม่ได้ในยุคสมัยของเรา ก็ควรจะกลายเป็นความจริงที่จับต้องได้ในรุ่นลูกหลานสืบไป

แต่มันกลับไม่เป็นเช่นนั้น

จริงอยู่ว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันก้าวไกลจนดูเหมือนเวทมนตร์สำหรับผม ในวัยเด็ก เรามีสมาร์ตโฟนที่ย่อโลกทั้งใบมาไว้ในมือ มีซอฟต์แวร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้เราทำงานได้เร็วขึ้นอย่างมหาศาล แต่ในแง่ของความเป็นอยู่พื้นฐาน เรากลับไม่ได้รู้สึกว่ามันพัฒนาขึ้นตามสัดส่วนที่ควรจะเป็นเลย

เราอยู่ในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าที่สุดในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ เรามีปัญญาประดิษฐ์ช่วยให้เราทำงานยาก ๆ ได้ในเสี้ยววินาที เรามีหุ่นยนต์ช่วยทุ่นแรงในโรงงาน เรามีเทคโนโลยีการผลิตที่เหนือจินตนาการของคนรุ่นก่อน ซึ่งตามหลักการของเทคโนโลยีแล้ว ทุก ๆ นวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น ควรจะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง สินค้าควรจะถูกลง และมนุษย์ควรมีเวลาเหลือเพื่อไปใช้ชีวิตมากขึ้น

แต่ทำไมความเป็นจริงถึงกลับตาลปัตร?

ทำไมคนรุ่นใหม่ต้องทำงานหนักกว่าคนรุ่นพ่อแม่ถึงสอง ถึงสามเท่า เพียงเพื่อที่จะผ่อนบ้านหลังเท่าเดิม หรือเล็กกว่าเดิม? ทำไมเทคโนโลยีที่ควรจะช่วยปลดปล่อยเรา กลับกักขัง กัดกิน และทำให้เราต้องวิ่งแข่งกับเวลาตลอดทั้งชีวิต? และทำไมในโลกที่ทรัพยากรและการผลิตล้นเหลือ พวกเรากลับรู้สึกขาดแคลน ความมั่นคงมากกว่ายุคไหน ๆ?

คุณจะรู้สึกอย่างไร ถ้าผมจะบอกว่าทั้งหมดนี้ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ และไม่ใช่เพราะเทคโนโลยีล้มเหลว แต่เป็นเพราะเรากำลังใช้ซอฟต์แวร์ของโลกใหม่บนระบบปฏิบัติการทางการเงินที่พังทลาย

ในขณะที่เทคโนโลยีกำลังกดราคาทุกอย่างให้ถูกลง ระบบเงินเฟียตกลับกำลังทำสิ่งที่สวนทาง ด้วยการเสกเงินออกมาเพื่อเจือจางมูลค่าของเงินลงอย่างมหาศาลอยู่ตลอดเวลา เราจึงเหมือนคนที่กำลังพยายามเดินขึ้นบันไดเลื่อนที่วิ่ง

สวนทางลงมา ยิ่งเราทำให้เทคโนโลยีดีขึ้นเท่าไร (เดินให้เร็วขึ้น) ระบบการเงินก็ยิ่งวิ่งสวนทางลงมาเร็วขึ้นเท่านั้น ผลลัพธ์ก็คือ พวกเราเหนื่อยแทบขาดใจ แต่กลับทำได้แค่นั่งอยู่ที่เดิม

II.

เพื่อที่จะเข้าใจว่าทำไมมันได้เลื่อนนี้ถึงวิ่งสวนทาง ลิน อัลเดนจะพาคุณย้อนเวลากลับไปดูแบบแผนก่อสร้างของระบบการเงินที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้จะพาคุณไปเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของระบบการเงินในมุมมองของโครงสร้าง เพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อแลกเปลี่ยนสำคัญที่สุดที่มนุษย์จำเป็นต้องเลือกเสมอมา นั่นก็คือข้อแลกเปลี่ยนระหว่าง **ความเร็ว (Speed)** กับ **ความจริง (Verifiability)**

ในยุคทองคำ เราเคยเลือกความถูกต้องเป็นหัวใจของระบบการเงิน ทองคำเป็นเงินที่ซื่อสัตย์ที่สุด ไม่มีใครสามารถเสกเพิ่มได้ง่าย ๆ การมีทองคำคือหลักประกันความมั่งคั่งที่แท้จริง แต่ข้อเสียคือมันช้า และพันนาการทางกายภาพก็ทำให้มันไม่เหมาะกับโลกที่เชื่อมต่อกันอย่างทั่วถึงในปัจจุบัน ในยุคเงินกระดาษเรามีความจำเป็นต้องใช้เงินที่เดินทางรวดเร็วเท่าความคิด เราจึงเปลี่ยนมาใช้ “ตัวแลกทอง” แทนการใช้ทองคำ และสุดท้ายก็ตัดขาดจากทองคำโดยสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1971 ส่งผลให้เงินกลายเป็นเพียงตัวเลขดิจิทัลที่สามารถเดินทางไปทั่วโลกได้ภายในชั่วพริบตา

แม้เราจะได้มาซึ่งความเร็ว แต่สิ่งที่เราทิ้งไปคือ “ความจริง”

เราเปลี่ยนจากการใช้เงินที่มีธรรมชาติเป็นผู้กำหนดปริมาณอุปทาน (ผ่านการขุดและแปรรูปทองคำ) มาสู่เงินที่มนุษย์เป็นผู้กำหนดอัตราการผลิต (ผ่านการพิมพ์) นั่นคือจุดเริ่มต้นของหยวนะ ดังที่ประวัติศาสตร์เคยสอนเรามา

เสมอว่าเมื่อใดที่มนุษย์มีอำนาจในการเสกเงิน พวกเขาจะไม่หยุดจนกว่าเงินนั้นจะกลายเป็นเศษกระดาษอันไร้ค่า

III.

เมื่ออำนาจการผลิตเงิน ถูกย้ายจากมือของธรรมชาติมาสู่มือของผู้คนกลุ่มเล็ก ๆ สิ่งที่มาคือความเหลื่อมล้ำที่ไม่มีวันรักษา

ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า **แคนทิลลอน (Cantillon Effect)**

ลองนึกภาพถึงเวลาที่มีเงินใหม่ถูกผลิตขึ้นมา เงินก้อนนั้นไม่ได้ถูกโปรยลงจากท้องฟ้าให้ทุกคนอย่างเท่าเทียม แต่มันถูกส่งเข้าสู่กระเป๋าของกลุ่มคนที่อยู่ใกล้ แทนพิมพ์เงินก่อน นั่นคือรัฐบาลและสถาบันการเงิน พวกเขามีโอกาสในการใช้เงินจำนวนนี้จ่ายทรัพย์สินต่าง ๆ ได้ใน **ราคาเดิม** ก่อนที่ใครจะรู้ตัว

การใช้จ่ายของพวกเขาค่อย ๆ ผลักดันให้ระดับราคาสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นเหมือนระดับน้ำ แต่กว่าที่เงินเหล่านั้นจะหมุนเวียนไปถึงมือของผู้คนทั่วไปอย่างช้า ๆ ระดับราคาสินค้าและบริการก็เพิ่มสูงขึ้นจนท่วมหัวพวกเขาไปเสียแล้ว

นี่คือเหตุผลว่า เหตุใดคนรวยยิ่งรวยขึ้นแม้ในเวลาที่เศรษฐกิจย่ำแย่ และเหตุใดคนจนยิ่งจนลงแม้จะขยันทำงานหนักเพียงใดก็ตาม มันไม่ใช่เรื่องของโชคชะตา แต่มันคือคณิตศาสตร์ของระบบการเงินที่ถูกออกแบบมาเช่นนั้นเอง

IV.

เมื่อต้นตอของปัญหาคือการที่เราละทิ้ง “ความจริง” เพื่อแลกกับ “ความเร็ว” ทางออกจึงไม่ใช่การเรียกร้องหาความเท่าเทียม หรือการพยายามวิ่งให้เร็วขึ้นบนบันไดเลื่อนที่กำลังวิ่งสวนทางลงมา แต่คือการค้นหาสิ่งที่สามารถมอบทั้งสองอย่างนี้ให้เราได้พร้อมกัน

และสิ่งนั้นคือ **บิตคอยน์ (Bitcoin)**

ลิน อัลเดนเสนอข้อโต้แย้งที่ทรงพลังที่สุดข้อหนึ่งเกี่ยวกับบิตคอยน์ในบทที่ว่าด้วย *พลังงาน* เธอชี้ให้เห็นว่า การใช้ไฟฟ้ามหาศาลของบิตคอยน์ไม่ใช่เรื่องสิ้นเปลือง แต่มันเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการซื้อ **ความจริง** กลับคืนมา

ในโลกดิจิทัลที่ข้อมูลทุกอย่างสามารถทำซ้ำได้ไม่จำกัด (Copy & Paste) เราต้องการสิ่งเดียวที่ไม่มีใครสามารถเสกหรือทำซ้ำได้ และสิ่งนั้นก็คือ “งาน (Work)” ที่จำเป็นต้องแลกมาด้วยพลังงานและเวลาในโลกกายภาพ

พลังงานไฟฟ้าที่ใช้คำนวณเครือข่ายบิตคอยน์จึงเปรียบเสมือน “ต้นทุนแห่งความจริง” ที่ทำให้เรามั่นใจได้ว่าข้อมูลที่บันทึกอยู่ในนั้นจะไม่ถูกปลอมแปลงหรือลบหายไปได้ง่าย ๆ มันทำหน้าที่เป็นกำแพงที่ขวางกั้นไม่ให้ใครหน้าไหนไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลหรือมหาอำนาจผู้มีบารมีล้นฟ้า สามารถแอบแก้ไขบัญชีหรือเสกเหรียญเพิ่มเพื่อขโมยเวลาของเราไปได้ตามอำเภอใจ

มันคือการนำกฎฟิสิกส์มาใช้คุ้มครองความมั่งคั่ง แทนการใช้ความเชื่อใจ และกฎหมายของมนุษย์

V.

สุดท้ายนี้ ผมอยากจะทำว่าหนังสือ **เงินปล้นโลก (Broken Money)** เล่มนี้ ไม่ใช่แค่หนังสือเกี่ยวกับการเงิน แต่มันคือ **คู่มือการเอาตัวรอดในยุคเปลี่ยนผ่าน**

เมื่อคุณอ่านหนังสือเล่มนี้จบ คุณจะเข้าใจว่าทำไมโลกของพวกเราทุกวันนี้จึงเต็มไปด้วยความย้อนแย้ง คุณจะเข้าใจว่าทำไมเรายังพัฒนา เรายังจนลง และที่สำคัญที่สุด คุณจะมองเห็น “ทางออก”

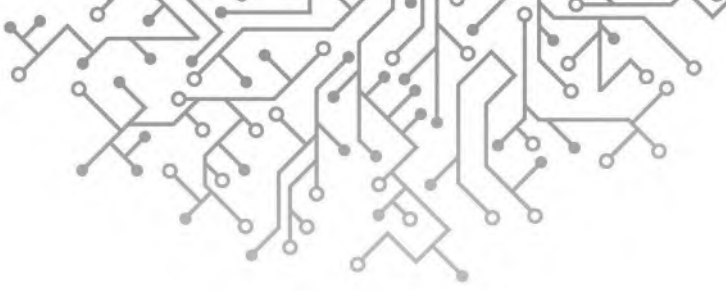
ทางออกที่ไม่ใช่การรอความเมตตาจากใคร แต่เป็นการเลือกที่จะก้าวออกจากบันไดเลื่อนที่กำลังขโมยเวลาและอนาคตของเรา และเริ่มต้นปีนป่ายด้วยบันไดที่มั่นคงของคุณเอง

หนังสือเล่มนี้เปรียบเสมือน **ยาเม็ดสีส้ม** ที่เมื่อได้กลืนลงไปแล้ว อาจทำให้คุณได้รับรู้โลกแห่งความจริงอันโหดร้าย โลกที่มนุษย์ส่วนใหญ่ถูกเอารัดเอาเปรียบมานานหลายชั่วอายุคน แต่สำหรับผม การได้ตื่นขึ้นมาในโลกแห่งความเป็นจริง แม้จะโหดร้ายเพียงใด ก็ดีกว่าการหลับใหลอยู่ในความฝันที่กำลังรอวันตาย

ยินดีต้อนรับสู่โลกแห่งความจริงครับ

พิริยะ สัมพันธ์รักษ์

วันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 2026

คำนิยม

เงินคืออะไรกันแน่

เงิน... ของมีค่าที่หลายคนยอมแลกเวลา แลกแรงงาน แลก
ความซื่อสัตย์ แลกศักดิ์ศรี หรือแม้แต่แลกชีวิตเพื่อให้ได้มันมา

เงิน...คำที่ดูเหมือนง่าย เหมือนเป็นของที่เรามิติดตัวไว้ แต่แทบจะไม่มีใคร
รู้จักมันจริงๆ เลยด้วยซ้ำ เพราะเงินถูกแปรรูปเล็กๆ น้อยๆ ผสมผสานด้วย
ความจริงนิดๆ กับความเพี้ยนหน่อยๆ แล้วห่อไว้ในระบบ

ระบบ...ที่ห่อเงินเอาไว้ด้วยคำศัพท์ยากๆ เทคนิคเยอะๆ จนถ้าเราไม่สังเกต
เราจะไม่มีทางรู้ด้วยซ้ำว่า ชีวิตนี้เราเคยได้ถือ “เงิน” บ้างหรือยัง? เพราะคุณภาพ
ชีวิตที่ดีต้องใช้เงินซื้อ และมีแค่เงินที่ดีเท่านั้น ที่จะซื้อคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะยาวได้

ด้วยเหตุผลนี้ หนังสือ **เงินปล้นโลก (Broken Money)** จึงเป็นเนื้อหา
สำคัญที่ทำให้เรารู้จักและเข้าใจเงิน ผู้เขียนจึงมีพาเราเดินทางผ่านเรื่องราวที่เห็นภาพ
และเข้าใจง่ายบนเส้นเวลาของประวัติศาสตร์ เราจะได้ค่อยๆ ทำความเข้าใจว่า
เงินที่ดีคืออะไรกันแน่? จนกระทั่งเนื้อหาจะพาเราลงลึกไปถึงเทคนิควิธีการเล่นแร่

แปรงเงินของประชาชนให้กลายเป็นอำนาจของระบบ และชวนเราค้นหาว่า ประตูทางออกที่จะทำให้เราไม่ต้องอยู่ภายใต้ระบบอำนาจนั้น ยังพอมืออยู่บ้างไหม?

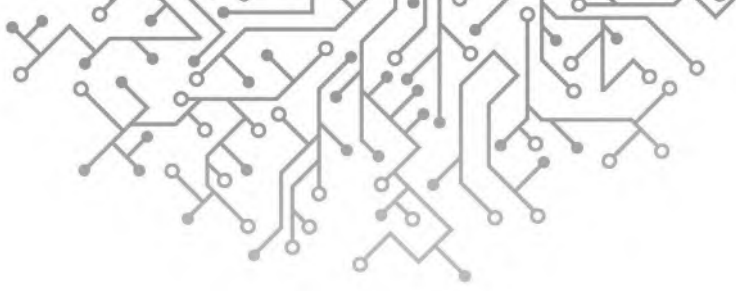
หนังสือเล่มนี้คือคำตอบของคำถาม ที่บางครั้งเราเองก็ยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่า เรานั้นไม่รู้

อย่าเชื่อ แค่เพราะว่าเราเกิดมาก็เป็นแบบนี้ เพราะความจริงอาจไม่มีอะไร เหมือนที่เราเคยเชื่อเลยก็เป็นได้

โคธิตา โชติวิจิตร

(Sai MoneyMonster)

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2026

คำนำผู้เรียบเรียง

หากวันนี้ คุณรู้สึกเหนื่อย ชีวิตดูเหมือนจะยากขึ้นทุกวัน
ขอให้รับรู้ไว้ว่ามันคือเรื่องจริง คุณไม่ได้คิดไปเอง
แม้วันนี้เทคโนโลยีต่าง ๆ จะดีขึ้น อะไร ๆ ก็สะดวกสบายขึ้น แต่แท้จริงแล้ว
มันดีเพียงเปลือกนอก เพราะความอยู่ดีกินดีของประชาชนกำลังย่ำแย่ลง
สวนทางแบบที่ไม่เคยเป็นมาก่อน หากย้อนกลับไปในช่วงต้นปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500)
ผู้คนยังสามารถเอื้อมถึงความมั่นคงได้ทันทีตั้งแต่เริ่มทำงาน อาชีพทั่วไป เช่น
ข้าราชการชั้นผู้น้อย มีเงินเดือนเริ่มต้นเทียบเท่าทองคำน้ำหนักราว 2 บาท ซื้อข้าว
กินได้เป็น 1,000 จาน ผ่อนบ้านไม่ถึง 10 ปี กินใช้ยังงี้ก็เหลือ จนเจือคนรอบข้างได้
สร้างเนื้อสร้างตัวง่าย สร้างครอบครัวได้ตั้งแต่อายุยังน้อย มีลูกเต็มบ้านมีหลาน
เต็มเมือง แม้แต่คนที่มียาขี้ตังค์ขึ้นตำก็สามารลมมีบ้านได้ เลี้ยงเมียและเลี้ยงลูกอีก
หลายคนไหว

แต่ปัจจุบันสิ่งเหล่านั้นกลับถูกทำลายไม่เหลือซาก ความมั่นคงในชีวิต
อันแสนเรียบง่ายกลายเป็นสิ่งที่ไกลเกินเอื้อมออกไปเรื่อย ๆ ค่าครองชีพพุ่งทะยาน
สูงขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา งานประจำแทบไม่เหลือความมั่นคง

อีกต่อไป คนส่วนใหญ่มีรายได้เดือนชนเดือน สร้างเนื้อสร้างตัวไม่ได้ สร้างครอบครัวไม่ต้องพูดถึง เพราะลำพังตัวเองยังเอาตัวไม่รอด จะเอาปัญญาที่โหนไปเลี้ยงลูก ก้มหน้าก้มตาทำงานด้วยความหวังว่าจะมีชีวิตที่ดีขึ้น แต่ยิ่งนานวันยิ่งย่ำแย่ ยิ่งถูกบีบให้เป็นหนี้เพียงเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จนทำให้วันนี้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่หนี้ครัวเรือนพุ่งทะยานแซงมูลค่าเศรษฐกิจของทั้งประเทศ และสิ่งที่สะท้อนการมีความหวังในอนาคตของผู้คนอย่างการมีลูกประเทศของเรา ก็เข้าสู่จุดที่อัตราการตายแซงอัตราการเกิดไปเป็นที่เรียบร้อยแล้วเช่นกัน ทั้งหมดนี้ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ ไม่ใช่เพราะคนยุคนี้ไม่เก่ง ไม่ขยัน แต่เพราะ “ระบบการเงิน” ที่ผู้พังนั้นเป็นต้นตอของปัญหาแห่งความทุกข์ยากในทุกมิติ

หนังสือ **เงินปล้นโลก (Broken Money)** จะพาคุณไปค้นหาคำตอบของคำถามที่ว่า เงินพัง ๆ บ่อนทำลายชีวิตผู้คน สังคม และประเทศชาติได้อย่างไร? ทำไมระบบการเงินโลกที่เราใช้กันมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 (พ.ศ. 2514) จึงล้มเหลว และกำลังเดินทางมาถึงทางตัน? และมีหนทางใดบ้างที่จะแก้ไขระบบการเงินที่กำลังล่มสลายนี้ให้กลับมาใช้งานได้ดีอีกครั้ง? เนื้อหาภายในเล่มจะพาคุณไปสำรวจประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของเงิน ตั้งแต่ยุคแรกเริ่ม ยุคเปลี่ยนผ่าน จนถึงยุคปัจจุบัน รวมทั้งเงินอุบัติใหม่ในยุคดิจิทัลอย่างคริปโตเคอร์เรนซี สเตเบิลคอยน์ บิตคอยน์ และสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง (Central Bank Digital Currency : CBDC) โดยละเอียด เป็นกลาง และเป็นเหตุเป็นผลที่สุดเล่มหนึ่ง เพื่อให้คุณเข้าใจถึงภาพกว้างว่า เงินนั้นไม่ได้มีไว้เพียงเพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยน แต่มันคือหัวใจของอารยธรรม

ตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมามนุษย์เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาได้ด้วยเงินที่มีคุณสมบัติสร้างยาก ผู้คนจำเป็นต้องทำงาน สร้างความเชี่ยวชาญ สร้างนวัตกรรม สร้างคุณค่าต่อผู้อื่นเพื่อให้ได้เงิน และเงินนั้นสามารถเก็บรักษามูลค่าได้ อันนำมาสู่ความมั่นคงในอนาคต แต่ในวันนี้เรากลับอยู่ในยุคที่เงินนั้นสร้างได้ง่ายที่สุด

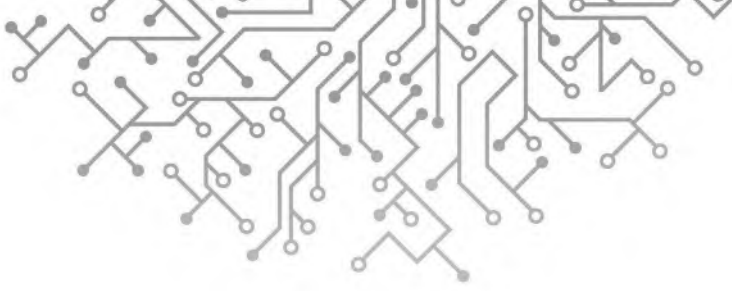
เพราะเนื้อแท้ของมันกลายเป็นเพียงกระดาษและตัวเลขในระบบบัญชีที่มีคนบางกลุ่มผลิตเพิ่มเท่าไรก็ได้ ทำให้มันเสื่อมมูลค่าลงอย่างรวดเร็วและถาวร นำมาซึ่งภาวะข้าวยากหมากแพงที่สร้างความทุกข์ยากไปทั่วทุกหัวระแหง ยิ่งนานวันชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ยังมีแต่ยากจนลงจนแทบไม่เหลือความมั่นคงใด ๆ อีกต่อไป มีเพียงคนส่วนน้อยกลุ่มเล็กๆ ในระบบการเงินที่ได้รับประโยชน์และร่ำรวยขึ้นอย่างมหาศาล อีกทั้งระบบการเงินในปัจจุบันภายใต้อำนาจรวมศูนย์แบบเบ็ดเสร็จนี้ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสอดแนมและควบคุมผู้คนอย่างหนักหน่วง ด้วยข้ออ้างในเรื่องของความหวังดีหรือการรับมือกับโจรผู้ร้ายที่มีเพียงหยิบมือ โดยแลกกับการล่วงละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นส่วนตัวของประชาชนทั้งประเทศ

หนังสือเล่มนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากปราศจากผู้มีส่วนร่วมทุกท่านที่ล้วนเปรียบเสมือนฟันเฟืองชิ้นสำคัญ ขอขอบคุณคุณคุณปิยะพงษ์ ภูขำ (บ.ก. จิงโจ้) คุณกฤตนิย เพียรเจริญ (มิวนิค) และคุณวัชรพงศ์ ฤทธิ์คัมภีร์ (อิสรา) ที่อุทิศตนและช่วยกันทำงานอย่างหนักเพื่อรังสรรค์งานแปลคุณภาพชิ้นนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ และขอขอบคุณอาจารย์พิริยะ สัมพันธารักษ์ที่มอบโอกาสสำคัญนี้ให้พวกเรา รวมไปถึง สพ.ญ. พิมพ์พรรณ เลิศรัตนากุล ผู้สละเวลาช่วยตรวจทานและพิสูจน์อักษรอย่างละเอียด คุณเศรษฐกัญญาจน์ อนุวัตวงศ์ บรรณาธิการเล่มที่ช่วยให้กระบวนการจัดพิมพ์เป็นไปอย่างราบรื่น คุณศรายุทธ์ บุญเย็น สำหรับการออกแบบหน้าปกที่สวยงามตราตรึง ตลอดจนขอขอบคุณสำนักพิมพ์ซีเอ็ด โดยเฉพาะคุณนิตยา จันทรทอง ผู้อยู่เบื้องหลังที่คอยสนับสนุนและผลักดันผลงานทุกชิ้นของไร่ชีพท์อย่างสุดความสามารถเสมอมา และสุดท้ายคือภรรยาของผม ที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ตลอดการทำงาน

สมนึก Right Shift

วันที่ 13 มกราคม ค.ศ. 2026

กิตติกรรมประกาศ

การเขียนหนังสือสเกลระดับนี้ไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ เลย และไม่มีทางสำเร็จ
ได้หากปราศจากแรงสนับสนุนมหาศาล

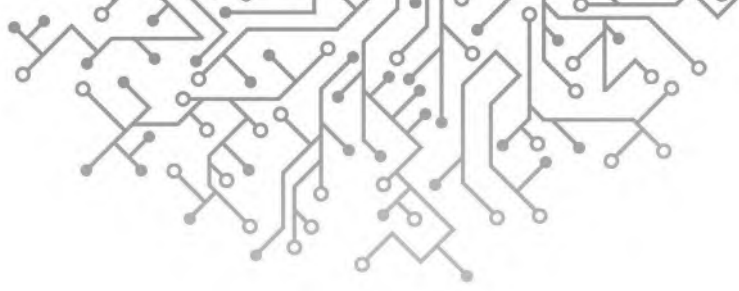
ก่อนอื่น ฉันอยากขอบคุณทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้างสรรค์หนังสือเล่มนี้ขึ้นมา โดยเฉพาะสามีของฉัน มุฮัมมัด บัดราน (Mohamed Badran) ที่ช่วยขัดเกลาโครงสร้างและให้ข้อเสนอแนะอันล้ำค่าในช่วงแรกเริ่ม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและชัดเจนที่สุด อีกทั้งโยอาคิม บุก (Joakim Book) ในฐานะนักประวัติศาสตร์การเงินระดับมืออาชีพ ที่ช่วยแก้ไขปรับปรุงต้นฉบับและค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างละเอียดซึ่งยกระดับคุณภาพของเนื้อหาให้ดีขึ้นเป็นอย่างมากจริงๆ

ตลอดทั้งเล่มมีการอ้างอิงข้อมูลมากกว่า 400 รายการ และมีผู้คนทั้งในอดีตและปัจจุบันอีกนับไม่ถ้วน ที่ผลงานของพวกเขาเมื่อทิพลเป็นอย่างมากต่อการเขียนหนังสือเล่มนี้ และที่สำคัญคือ แม้ฉันจะไม่เห็นด้วยกับผลงานบางชิ้นที่อ้างอิงถึง แต่มันก็มีคุณค่าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผลงานที่ฉันเห็นด้วยในแง่ของการวิจัย

เพราะมันช่วยทดสอบแนวความคิดและขัดเกลาข้อสรุปของฉันให้เฉียบคมยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากฉันไม่สามารถเอ่ยชื่อพวกเขาได้ทั้งหมดในหน้านี้ จึงอยากเชิญชวนให้ผู้อ่านลองสำรวจเชิงอรรถต่างๆ และบรรณานุกรมท้ายเล่ม ฉันรู้สึกขอบคุณเป็นอย่างยิ่งต่อผลงานทุกชิ้นที่ได้มีโอกาสอ้างอิงถึง หรือได้รับแรงบันดาลใจจากมัน

นอกจากบรรดานักเขียนผู้มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ซึ่งให้แรงบันดาลใจต่อเนื้อหาทั้งหมดนี้ ก็ยังมีเหล่านักเขียนร่วมสมัย นักลงทุน นักเศรษฐศาสตร์ นักเคลื่อนไหวด้านมนุษยธรรม และ/หรือผู้นำทางธุรกิจต่างๆ ซึ่งผลงานของพวกเขาได้รับการอ้างอิงหรือมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าจะเป็นอเล็กซ์ แกลดสไตน์ (Alex Gladstein) เรย์ ดาลิโอ (Ray Dalio) สแตนลีย์ ดรักเคนมิลเลอร์ (Stanley Druckenmiller) แบร์รี ไอเซนกรีน (Barry Eichengreen) จอร์จ เซลจิ้น (George Selgin) ลูค โกรเมน (Luke Gromen) เซเฟดีน อัมมูส (Saifedean Ammous) นิก ซาโบ (Nick Szabo) อัดัม แบ็ก (Adam Back) เอลิซาเบท สตาร์ก (Elizabeth Stark) ไมเคิล เซย์เลอร์ (Michael Saylor) เจฟฟ์ บูธ (Jeff Booth) จอห์น เพฟเฟอร์ (John Pfeffer) เคตลิน ลอง (Caitlin Long) เดอร์ จิจิ (Der Gigi) นิก คาร์เตอร์ (Nic Carter) โอบี นวอซู (Obi Nwosu) ยาน พริตซ์เกอร์ (Yan Pritzker) และอานิตา พอช (Anita Posch)

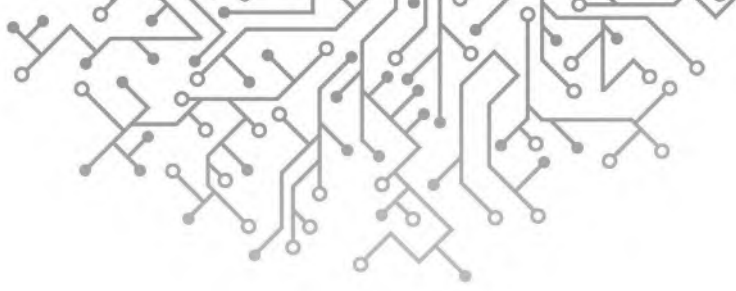
รายได้ทั้งหมดจากหนังสือหนึ่งพันเล่มแรกที่ขายได้ จะมอบให้แก่มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชน (Human Rights Foundation) องค์กรที่นอกจากจะช่วยเหลือผู้คนแล้ว ยังเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการค้นคว้าของฉันในการสร้างสรรค์ผลงานเล่มนี้อีกด้วย

สารบัญ

บทนำ	21
ส่วนที่ 1 เงินคืออะไร	33
บทที่ 1 ระบบบัญชีในฐานะรากฐานของเงิน.	35
บทที่ 2 วิวัฒนาการของสินค้าโภคภัณฑ์สู่การเป็นเงิน.	53
บทที่ 3 ทองคำขณะสงครามสินค้าโภคภัณฑ์ได้อย่างไร.	85
บทที่ 4 ทฤษฎีรากฐานของเงิน.	99
ส่วนที่ 2 ต้นกำเนิดของธนาคาร	123
บทที่ 5 ระบบธนาคารดั้งเดิมและระบบฮาวาลา.	125
บทที่ 6 นวัตกรรมของระบบบัญชีคู่.	135
บทที่ 7 ระบบธนาคารเสรีเทียบกับระบบธนาคารกลาง.	149
บทที่ 8 ความเร็วของธุรกรรมเทียบกับความเร็วของการชำระบัญชี ขั้นสูงสุด.	169
ส่วนที่ 3 ความรุ่งเรืองและการล่มสลายของระเบียบการเงินโลก	191
บทที่ 9 การพิมพ์เงินเพื่อสงคราม.	193
บทที่ 10 ระบบเบรตตันวูดส์.	207
บทที่ 11 การถือกำเนิดขึ้นของระบบเปโตรดอลลาร์.	225

บทที่ 12	การผลักรายงานไปให้ประเทศชายขอบ.	243
บทที่ 13	หนังสือศีระเพราะมกุฎที่ทรง.	261
ส่วนที่ 4	เอนโทรปีของระบบบัญชีเฟียต	297
บทที่ 14	ระบบการเงินสมัยใหม่.	299
บทที่ 15	วิธีการสร้างและทำลายเงินเฟียต.	311
บทที่ 16	กลไกราคาคือหัวใจของระบบเศรษฐกิจ.	361
บทที่ 17	การแปลงทุกสิ่งให้เป็นเงิน.	399
บทที่ 18	เหล่าผู้กอบโกยผลประโยชน์จากปรากฏการณ์แคนทิลลอน	413
บทที่ 19	วัฏจักรหนี้ระยะยาว.	427
ส่วนที่ 5	เงินแห่งยุคอินเทอร์เน็ต	473
บทที่ 20	การถือกำเนิดของเงินไร้รัฐ.	475
บทที่ 21	เส้นทางสู่การเป็นเงินของบิตคอยน์.	507
บทที่ 22	คริปโทเคอร์เรนซีและข้อดีข้อเสียที่ต้องแลกมา.	541
บทที่ 23	ไลต์นิงเน็ตเวิร์ก.	561
บทที่ 24	พรูฟ-ออฟ-เวิร์ก เทียบกับพรูฟ-ออฟ-สเต็ก.	575
บทที่ 25	วิธีการใช้พลังงานของบิตคอยน์.	615
บทที่ 26	บทวิเคราะห์ความเสี่ยงของเหรียญคริปโทเคอร์เรนซี.	663
บทที่ 27	สเตเบิลคอยน์และสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง.	691
ส่วนที่ 6	เทคโนโลยีทางการเงินและสิทธิมนุษยชน	711
บทที่ 28	ความเสื่อมถอยของสิทธิในความเป็นส่วนตัว.	713
บทที่ 29	การป้องกันแบบอสมมาตร.	747
บทที่ 30	โลกแห่งความเสรีหรือโลกแห่งการควบคุม.	767
บรรณานุกรม		797

บทนำ

ในเดือน

กันยายน ค.ศ. 2022 เกิดเหตุการณ์ที่ประชาชน
คนธรรมดาบุกปล้นธนาคารหลายแห่งในเลบานอน

สิ่งที่ทำให้เหตุการณ์นี้ได้รับความสนใจมากกว่าการปล้นธนาคารทั่วไปคือ
คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ปล้นธนาคารเพียงเพื่อจะ *เอาเงินของพวกเขาเอง* กลับคืนมา
เนื่องจากในขณะนั้นเกิดวิกฤติทางการเงินในเลบานอน ธนาคารต่างๆ ไม่
อนุญาตให้ประชาชนถอนเงินฝากได้มาสักพักใหญ่ๆ แล้ว

หนึ่งในบรรดา “โจรปล้นธนาคาร” ที่กลายเป็นข่าวดังคือ หญิงสาวรายหนึ่ง
ซึ่งมีอาชีพเป็นมัณฑนากร เธอบุกปล้นธนาคารในกรุงเบรุต โดยใช้อาวุธที่ทราบ
ภายหลังว่าเป็นเพียงปืนปลอมที่ดูเหมือนของจริงมาก เพื่อถอนเงินฝากของ
ครอบครัวออกมาใช้รักษาน้องสาวที่ป่วยเป็นมะเร็ง เนื่องจากถูกธนาคารอายัดเงิน
ก่อนหน้านี้ไว้ แม้เหตุการณ์นี้อาจจะเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนมากที่สุด แต่ในช่วงเวลานั้น
ก็มีการปล้นธนาคารเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จากผู้คนที่ต้องการเพียงจะทวง
เงินฝากของตนกลับคืนมา และบางรายถึงกับใช้อาวุธจริง ๆ ในการก่อเหตุ

เหตุการณ์เหล่านี้ในเลบานอน อาจเกิดขึ้นเฉพาะในประเทศใดประเทศหนึ่ง ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่มันก็เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั่วโลก

ประเทศที่มีประชากรมากกว่า 200 ล้านคนอย่างไนจีเรีย ก็ประสบกับปัญหาเงินเฟ้อเฉลี่ยต่อปีที่สูงถึง 13% ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา¹ พวกเขาได้ทำการเปิดตัวสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง (Central Bank Digital Currency : CBDC) ที่มีชื่อว่า “อีไนรา (eNaira)” ขึ้นในปี ค.ศ. 2021 ซึ่งจนถึงปัจจุบันก็ยังมีอัตราการใช้งานที่ต่ำมาก ในขณะที่คริปโทเคอร์เรนซี (โดยเฉพาะบิตคอยน์และสเตเบิลคอยน์ที่อิงมูลค่ากับดอลลาร์สหรัฐ) กลับมีผู้อยอมรับใช้งานกันอย่างแพร่หลายภายในประเทศ แม้ว่าการใช้งานมันจะถูกตัดขาดจากระบบธนาคารของประเทศก็ตาม ต่อมารัฐบาลไนจีเรียได้ออกมาตรการลดปริมาณเงินสด และบีบให้ประชาชนต้องใช้ระบบการชำระเงินแบบดิจิทัล จนส่งผลให้เกิดความวุ่นวายทางการเมืองและเหตุจลาจลขึ้นหลายครั้ง

ในช่วงฤดูใบไม้ร่วงของปี ค.ศ. 2016 อียิปต์ทำการลดค่าเงินของตนเองเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐลงครึ่งหนึ่งอย่างกะทันหัน อันเป็นการทำลายเงินออมของประชาชนราว 100 ล้านคนลงอย่างพินาศย่อยยับ ต่อมาในปี ค.ศ. 2022 และ 2023 อียิปต์ก็ยังทำการลดค่าเงินอย่างรุนแรงอีกหลายต่อหลายครั้ง จนสกุลเงินของอียิปต์ต้องเสื่อมมูลค่าลงไปอีกครั้งหนึ่งเมื่อเทียบกับดอลลาร์ ฉันรู้จักผู้คนในอียิปต์ที่ซื้อเงินดอลลาร์สหรัฐจากตลาดมืดและถือมันไว้เพื่อปกป้องตัวเองจากปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น พวกเขาต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการแลกเปลี่ยนในอัตราที่สูงมาก โดยไม่ได้รับผลตอบแทนอะไรจากรันด์ดอลลาร์ที่ถืออยู่เลย และเมื่อมีการลดค่าเงินเกิดขึ้น ก็บีบให้แรงงานทุกคนในประเทศต้องพยายามต่อรองขอปรับขึ้นเงินเดือนเพื่อชดเชยกำลังซื้อที่สูญเสียไป เพราะเงินเดือนที่พวกเขาได้รับนั้นคือสกุลเงินประจำชาติที่เสื่อมมูลค่าลง

¹ IMF, “Consumer Prices, End of Period,” Datamapper.

ประเทศตุรกีและอาร์เจนตินา ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกกลุ่ม G20 และมีประชากรรวมกันกว่า 130 ล้านคน ต่างก็กำลังเผชิญกับภาวะเงินเฟ้อที่พุ่งสูงขึ้นอย่างควบคุมไม่ได้ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยตุรกีมีอัตราเงินเฟ้อในปี ค.ศ. 2022 สูงถึง 85% เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ขณะที่อาร์เจนตินามีอัตราเงินเฟ้อสูงเกินระดับ 100% เข้าไปแล้วในปี ค.ศ. 2023²

ในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1990 บราซิลซึ่งขณะนั้นมีจำนวนประชากรสูงที่สุดเป็นอันดับ 5 ของโลก ก็เคยเผชิญกับวิกฤติเงินเฟ้อขั้นรุนแรงเฉียบพลัน (hyperinflation)³ เช่นกัน เมื่อพูดถึงวิกฤติเงินเฟ้อขั้นรุนแรงแล้ว ผู้คนมักจะนึกถึงภาพของเยอรมนีในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1920 หรือนึกถึงบางประเทศที่กลายเป็นรัฐล้มเหลวในปัจจุบัน แต่ที่น่าตกใจก็คือ มีประเทศจำนวนมากที่เคยประสบกับวิกฤตินี้ในช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยหากนับแค่ช่วงตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ประชาชนในประเทศอย่างบราซิล อาร์เจนตินา ยูโกสลาเวีย ซิมบับเว เวเนซุเอลา โปแลนด์ คาซัคสถาน เปรู เบลารุส บัลแกเรีย ยูเครน เลบานอน และอีกหลายประเทศ ต่างก็เคยเจอวิกฤติเงินเฟ้อขั้นรุนแรงมาแล้วทั้งสิ้น ขณะที่บางประเทศ เช่น อิสราเอล เม็กซิโก เวียดนาม เอกวาดอร์ คอสตาริกา และตุรกี ล้วนเคยเจออัตราเงินเฟ้อระดับสามหลักต่อปี (ซึ่งใกล้เคียงกับภาวะเงินเฟ้อขั้นรุนแรง) ในช่วงเวลาดังกล่าว

ระหว่างปี ค.ศ. 2016-2021 ตลาดพันธบัตรรัฐบาลในกลุ่มประเทศร่ำรวยทั่วทั้งยุโรปและญี่ปุ่น ต่างก็เสนออัตราผลตอบแทนเกือบเป็นศูนย์ หรือกระทั่งติดลบในเชิงตัวเลข โดยในช่วงจุดสูงสุดนั้น พันธบัตรที่ให้ผลตอบแทนติดลบ

² Zeynep Dierks, “CPI Inflation Rate in Turkey,” *Statista*, March 3, 2023; Patrick Gillespie, “Argentina Inflation Surpasses 100% as Economic Recession Looms,” *Bloomberg*, March 14, 2023.

³ ศาสตราจารย์ฟิลลิป เคแกน (Phillip Cagan) นักเศรษฐศาสตร์อเมริกัน ได้นิยามวิกฤติเงินเฟ้อขั้นรุนแรงเฉียบพลัน (hyperinflation) เอาไว้ว่า ภาวะที่อัตราเงินเฟ้อสูงเกินระดับ 50% ต่อเดือน ต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาหลายเดือน : ผู้เรียบเรียง

มีมูลค่ารวมกันสูงกว่า 18 ล้านล้านดอลลาร์เสียอีก⁴ แทนที่จะได้รับดอกเบี้ยจากพันธบัตร ผู้คนกลับต้องจ่ายเงินเพื่อครอบครองสิทธิพิเศษในการปล่อยกู้ให้แก่เหล่ารัฐบาลและบริษัทยักษ์ใหญ่ต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจในระบบการเงินที่กลับตาลปัตร และหลังจากนั้นเพียงไม่กี่ปี ภาวะเงินเฟ้อที่ถาโถมไปทั่วโลกก็ได้ลดกำลังซื้อของผู้ถือพันธบัตรเหล่านั้นลงอย่างรุนแรง

ตลอดช่วงคริสต์ทศวรรษ 2010 สมาชิกระดับอาวุโสหลายคนของธนาคารกลางสหรัฐฯ (Federal Reserve : Fed) ได้กล่าวย้ำอยู่หลายครั้งว่า อัตราเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจนั้นต่ำกว่าเป้าหมายเฉลี่ยของพวกเขาานานเกินไป และพวกเขาต้องการให้อัตราเงินเฟ้อนั้นเพิ่มสูงขึ้น โดยในระหว่างการไต่สวนของสภาองเกรสช่วงต้นปี ค.ศ. 2021 ซึ่งขณะนั้นอัตราเงินเฟ้อรายปีของสหรัฐฯ อยู่ที่ 1.7% ประธานธนาคารกลางสหรัฐฯ ถูกรายงานถึงสภาฯ วิทยุหนึ่งตั้งกระทู้ถามถึงการที่อุปทานเงินในระบบตามความหมายอย่างกว้าง (broad money supply)⁵ เพิ่มขึ้นถึง 25% เมื่อเทียบกับปีก่อน (ซึ่งถือว่าสูงที่สุดนับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1940) อันเป็นผลมาจากมาตรการทางการคลังในการกระตุ้นเศรษฐกิจครั้งล่าสุด พร้อมทั้งตั้งข้อสงสัยว่าจะส่งผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อหรือค่าเงินดอลลาร์หรือไม่ ประธานธนาคารกลางสหรัฐฯ ได้ปฏิเสธข้อกังวลดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่า การเพิ่มขึ้นของอุปทานเงินตามความหมายอย่างกว้างนี้ ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ และเราอาจถึงขั้นต้อง “เลิกเชื่อ” ความคิดที่ว่าอุปทานของเงินมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจใด ๆ ต่อเศรษฐกิจได้แล้ว⁶

⁴ Cormac Mullen and John Ainger, “World’s Negative-Yielding Debt Pile Hits \$18 Trillion Record,” *Bloomberg*, December 11, 2020.

⁵ อุปทานเงินในระบบตามความหมายอย่างกว้าง (broad money supply) หมายถึง อุปทานเงินทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่อยู่ในมือประชาชน เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากประจำที่ยอดต่ำกว่า 100,000 ดอลลาร์ และกองทุนตลาดเงินของภาคครัวเรือนและลูกค้ารายย่อย : *ผู้เขียนเรียง*

⁶ Howard Schneider, “Powell’s Econ 101: Jobs Not inflation. And Forget About the Money Supply,” *Reuters*, February 23, 2021.

เมื่อราคาสินค้าต่างๆ เริ่มปรับตัวสูงขึ้นอย่างรุนแรงในช่วงปลายปี ค.ศ. 2021 ประธานธนาคารกลางสหรัฐฯ ก็ออกมาแสดงท่าทีว่ามั่นใจเป็นเพียงภาวะชั่วคราว และธนาคารกลางสหรัฐฯ ก็ยังคงขยายอุปทานเงินอย่างต่อเนื่องผ่านมาตรการผ่อนคลายนโยบายการเงิน (Quantitative Easing : QE) แต่แล้วเมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ. 2022 ซึ่งอัตราเงินเฟ้อพุ่งแตะระดับสูงสุดในรอบ 4 ทศวรรษ ท่านประธานและเหล่าผู้มีส่วนในธนาคารกลางสหรัฐฯ กลับพากันตื่นตระหนก และทำการยกเลิกเงื่อนไขนโยบายทางการเงินของพวกเขาใหม่ทั้งหมด โดยอ้างว่าปัญหาราคาสินค้าแพงขึ้นเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดที่ต้องเร่งแก้ไข เพื่อที่จะพยายามสกัดเงินเฟ้อ พวกเขาได้ปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยอย่างรุนแรง และลดอุปทานเงินฐาน (base money) ลงด้วยความเร็วสูงสุดเป็นประวัติการณ์ภายในปีถัดมา จนเป็นเหตุให้ธนาคารต่างๆ ต้องประสบภาวะขาดทุนสะสมสูงกว่าหนึ่งล้านล้านดอลลาร์จากพันธบัตรรัฐบาลและสินทรัพย์ความเสี่ยงต่ำอื่น ๆ การที่ธนาคารกลางสหรัฐฯ ดึงเงินฝากออกจากระบบธนาคารอย่างหนักหน่วง นำไปสู่การล้มของธนาคารครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์อเมริกัน และเมื่อถึงปี ค.ศ. 2023 ธนาคารทั่วประเทศก็มีสัดส่วนเงินทุนที่เสียหายอย่างหนักจากผลของอัตราดอกเบี้ยที่พุ่งขึ้น นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ยุคสมัยใหม่ที่แม้แต่ธนาคารกลางสหรัฐฯ เองก็ยังประสบภาวะขาดทุนจากการดำเนินงาน เพราะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้ภาระผูกพันต่างๆ ในอัตราที่สูงกว่ารายได้จากสินทรัพย์ที่ถือครอง⁷ การตัดสินใจของธนาคารกลางสหรัฐฯ ข้างต้นนี้ ส่งผลโดยตรงต่อสถานะทางการเงินของชาวอเมริกัน 330 ล้านคน รวมทั้งผู้คนอีกหลายพันล้านคนทั่วโลก ทว่ามันกลับเป็นการตัดสินใจโดยใช้ดุลยพินิจและวิจารณญาณของคนแค่ 12 คนเท่านั้น

⁷ Erica Jiang et al., “Monetary Tightening and U.S. Bank Fragility in 2023.”

ในโลกนี้มีสกุลเงินอยู่ประมาณ 160 สกุล⁸ โดยที่แต่ละสกุลต่างก็ถูกผูกขาดการใช้งานเฉพาะในเขตอำนาจของตนเอง และส่วนใหญ่แทบไม่ถูกยอมรับให้ใช้งานนอกเขตอำนาจดังกล่าวเลย ในแง่นี้จะเห็นได้ว่าระบบการเงินโลกนั้นแทบไม่ต่างอะไรกับระบบแลกเปลี่ยนสินค้ากันโดยตรง (barter) มีสกุลเงินชั้นนำเพียงหยิบมือที่ถูกถือครองเป็นสกุลเงินสำรองในธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ และถูกยอมรับใช้งานในต่างแดน แต่พวกมันก็เสื่อมมูลค่าลงอย่างช้า ๆ และมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อมานานหลายปีแล้ว ขณะที่สกุลเงินที่เหลือส่วนใหญ่นั้นนำไปใช้ในต่างแดนแทบไม่ได้ และยังมีความเสี่ยงสูงกว่าที่จะเผชิญกับการเสื่อมค่าอย่างรุนแรง อัตราเงินเฟ้อระดับสองหลักต่อเนื่องยาวนาน รวมไปถึงภาวะวิกฤติเงินเพื่อขึ้นรุนแรงเฉียบพลันในบางครั้ง ผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศกลุ่มหลังมักพยายามหาสกุลเงินต่างประเทศ เช่น ดอลลาร์ มาถือครองไว้เพื่อปกป้องเงินออมของตน และมักไม่เชื่อใจธนาคารท้องถิ่นให้ดูแลเงินเหล่านี้

การออมเงินนั้นเป็นเรื่องท้าทายแม้กระทั่งในประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเงินมั่นคงที่สุด และถ้าใครบังเอิญเกิด “ผิดประเทศ” การออมเงินนั้นยิ่งยากเย็นแสนเข็ญจนแทบเป็นไปได้เลย

เรามาดูถึงจุดนี้ได้อย่างไร? ทำไมเงินของเราถึงไม่ *ดีกว่า* ที่เป็นอยู่ตอนนี้

ตลอดประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ระบบการเงินโลกไม่เคยใช้การได้จริงสำหรับประเทศกำลังพัฒนา และในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา มันก็เริ่มบิดเบี้ยวรุนแรงขึ้น แม้แต่กับประเทศที่พัฒนาแล้ว การที่รากฐานของตัวระบบไม่มั่นคงอีกต่อไปส่วนหนึ่งเป็นเพราะเทคโนโลยีที่เป็นหัวใจหลักของมันนั้นล้าหลังตกยุค

ฉันเชื่อว่ากระแสเรียกร้องประชานิยมที่ขยายตัวไปทั่วสหรัฐอเมริกา ยุโรป และประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่งนับตั้งแต่เกิดวิกฤติการเงินโลกในปี ค.ศ. 2008

⁸ XE.com. “ISO 4217 Currency Codes.”

เป็นต้นมา ก็มีสาเหตุหลักมาจากเรื่องนี้ ผู้คนทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาทางการเมืองต่างรู้สึกได้ว่ามีบางอย่างที่ผิดปกติ ราวกับระบบที่เป็นอยู่ “ถูกจัดฉาก” ให้พวกเขาเสียเปรียบ แต่ก็ไม่อาจจะระบุได้ชัดเจนว่ามันผิดปกติตรงไหน หนึ่งในชิ้นส่วนสำคัญของปริศนานี้ก็คือระบบการเงินที่เราคุ้นเคยกันดีนั้น มันใช้การไม่ได้อีกต่อไปแล้ว

ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา เราได้เห็นแล้วว่าระเบียบทางการเงินของโลกค่อย ๆ พังทลายลง จากแรงสะสมของความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ ภูมิรัฐศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป และการมาถึงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ สิ่งเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้น ระบบเก่าจะถูกรื้อออกบางส่วนหรือทั้งหมด และสร้างระบบระเบียบใหม่ขึ้นมาแทน ซึ่งตัวอย่างของการเปลี่ยนผ่านดังกล่าวจะถูกเล่าในหนังสือเล่มนี้ ตอนนี้อยู่ในขั้นตอนต่าง ๆ ส่วนใหญ่แล้วนับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1970 กำลังเดินทางมาถึงทางตัน และกำลังเริ่มเข้าสู่การปรับโครงสร้างเพื่อยกเครื่องไปสู่ระบบใหม่

นี่คือหนังสือที่วาดด้วยเรื่องการเงินผ่านมุมมองของพัฒนาการทางเทคโนโลยี โดยเนื้อหาครอบคลุมถึงวิวัฒนาการของเงินตั้งแต่อดีต สาเหตุที่เทคโนโลยีโครงสร้าง และสถาบันต่าง ๆ ที่เราใช้จัดการเรื่องเงินในปัจจุบันจึงกำลังล้มเหลว รวมไปถึงแนวทางที่เป็นไปได้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงินที่เรา กำลังเผชิญอยู่ หนังสือเล่มนี้เลือกใช้ภาษาที่เรียบง่าย และเนื้อหาถูกออกแบบมาให้แยกอ่านเป็นส่วน ๆ ได้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านเจาะเฉพาะประเด็นที่สนใจได้ตามสะดวก

ส่วนที่ 1 จะพาผู้อ่านย้อนกลับไปสำรวจระบบบัญชียุคโบราณ (ancient ledger) และเงินโภคภัณฑ์ (commodity money) เพื่อวิเคราะห์ว่าทำไมเงินถึงเกิดขึ้นเองได้โดยธรรมชาติ และทำไมเงินบางชนิดถึงสามารถเอาชนะเงินชนิดอื่น ๆ ได้ เนื้อหาส่วนนี้จะช่วยให้เราเข้าใจคุณสมบัติที่ดีของเงิน และเหตุใดคุณสมบัติเหล่านี้มักปรากฏขึ้นซ้ำ ๆ โดยที่ไม่เกี่ยวข้องกันเลยตลอดประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ ยังจะพาไปสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างเครดิตทางสังคม (social

credit) และเงินโภคภักดิ์ เพื่อค้นหาความเชื่อมโยงกันของสองสำนักคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่มักขัดแย้งกันอยู่เสมอ

ส่วนที่ 2 กล่าวถึงระบบการธนาคารในยุคแรกเริ่ม และการถือกำเนิดขึ้นของธนาคารเต็มรูปแบบ โดยสำรวจว่าพัฒนาการทางเทคโนโลยีหลายชนิดช่วยเร่งความเร็วในการทำธุรกรรมทางการเงิน และแยกการทำธุรกรรม (transaction) ออกจากวิธีอันล่าช้าของการชำระบัญชีขั้นสิ้นสุด (settlement) ด้วยสินทรัพย์จริงได้อย่างไร กระบวนการนี้แม้จะมีข้อดีมากมาย แต่ก็แฝงไว้ด้วยข้อเสียเช่นกัน โดยในตอนท้ายของส่วนนี้จะเป็นการอภิปรายว่า ทำไมความเหลื่อมล้ำระหว่างความเร็วในการทำธุรกรรมกับความเร็วในการชำระบัญชีขั้นสิ้นสุด ซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงต้นของยุคโทรคมนาคม จึงได้มอบอำนาจมหาศาลให้กับเหล่าธนาคารและธนาคารกลาง เพราะพวกเขาได้กลายมาเป็นกลไกหลักที่สามารถส่งเงินไปทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วกว่าใครในเวลานั้น

ส่วนที่ 3 เจาะลึกโครงสร้างระบบการเงินโลกซึ่งถูกวางรากฐานขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 รวมถึงฉากหลังทางภูมิรัฐศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างระบบนี้ และการที่มันค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยเนื้อหาจะครอบคลุมตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่งที่ระบบการผูกค่าเงินไว้กับทองคำเริ่มล้มเหลว ต่อมาคือระบบเบรตตันวูดส์ (Bretton Woods) ที่ใช้งานในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1940 ถึงต้นคริสต์ทศวรรษ 1970 ไปจนถึงระบบยูโรดอลลาร์/เปโตรดอลลาร์ ซึ่งเข้ามาแทนที่ระบบเบรตตันวูดส์ตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1970 จนถึงปัจจุบัน และในส่วนท้ายจะเป็นการอธิบายว่า ทำไมข้อบกพร่องบางประการของระบบการเงินในปัจจุบัน จึงเป็นต้นเหตุของความไม่สมดุลเชิงโครงสร้างทั่วโลกในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา

ส่วนที่ 4 จะวิเคราะห์รายละเอียดว่า เงินภายใต้ระบบการเงินปัจจุบันถูกสร้างขึ้นอย่างไร และทำไมการสร้างหนี้จึงบ่อนทำลายเสถียรภาพของระบบ

ในระยะยาว จากนั้นจะพาไปสำรวจความไม่สมดุลต่าง ๆ และแรงจูงใจอันผิดเพี้ยน ซึ่งเป็นผลพวงของการที่หน่วยเงินเสื่อมมูลค่าลงตลอดเวลา จนผู้เก็บออมที่ต้องการรักษากำลังซื้อของตัวเองเอาไว้จำเป็นต้องเปลี่ยนมันเป็นสินทรัพย์อื่นแทนเงินสด โดยเนื้อหาในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นอีกด้วยว่า ทำไมระบบบัญชีสาธารณะ (public ledger) ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ จึงเปิดช่องว่างให้ผู้ร่างกฎหมายและกำหนดนโยบายรัฐสามารถทำสงครามได้โดยไม่ต้องเก็บภาษี และช่วยเหลือคนแค่บางกลุ่มได้ผ่านการลดมูลค่าเงินออมของคนอื่น ๆ ทั้งหมด อีกทั้งยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจัดหางบประมาณด้วยวิธีการที่ไม่โปร่งใสได้อีกด้วย

ส่วนที่ 5 พาไปสำรวจนวัตกรรมทางการเงินดิจิทัลในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นบิตคอยน์ สเตเบิลคอยน์ สมาร์ทคอนแทร็กต์ (smart contract) และสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลาง (CBDC) เนื้อหาในส่วนนี้จึงเกี่ยวกับการคาดการณ์อนาคตมากที่สุดใเล่ม เพราะเป็นการวิเคราะห์เหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคตมากกว่าการวิเคราะห่อดีต โดยจะกล่าวถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เราเข้าถึงได้ในตอนนี้ ทั้งยังชี้ให้เห็นถึงข้อดีข้อเสีย ความเสี่ยง และโอกาสต่าง ๆ ที่เทคโนโลยีเหล่านี้จะมอบให้

ส่วนที่ 6 ชวนพิจารณาถึงจริยธรรมของเงินและการสื่อสาร ซึ่งเป็นสององค์ประกอบหลักของการค้าขาย โดยเนื้อหาจะกล่าวถึงบทบาทของคริปโทกราฟี (cryptography) หรือศาสตร์การเข้ารหัส (ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในระบบธนาคารยุคใหม่และโครงสร้างพื้นฐานของระบบอินเทอร์เน็ต) ความแตกต่างของเครือข่ายทางการเงินแบบปิดและแบบเปิด รวมถึงจุดตัดระหว่างเทคโนโลยีการเงินกับสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

โดยแก่นแท้แล้ว เงินก็คือระบบบัญชีประเภทหนึ่งนั่นเอง เงินโภคภัณฑ์ทำหน้าที่เป็นระบบบัญชีที่มีธรรมชาติควบคุม เงินของธนาคารทำหน้าที่เป็นระบบบัญชีที่มีรัฐชาติควบคุม ขณะที่เงินแบบโอเพนซอร์ส (Open-source Money)

ทำหน้าที่เป็นระบบบัญชีที่มีเหล่าผู้ใช้งานช่วยกันควบคุมดูแล โดยที่ตลอดทั้งเล่มนี้จะพาไปสำรวจว่า วิวัฒนาการทางเทคโนโลยีนั้นเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจ และแรงจูงใจที่อยู่รายล้อมเงินในแต่ละยุคสมัยอย่างไรบ้าง

พื้นเพของตัวเองมาจากสายวิศวกรรมและการเงิน ฉะนั้นจึงมักใช้วิธีคิดแบบวิศวกรรมระบบ (Systems Engineering) ในการพิจารณาแง่มุมต่าง ๆ ของระบบการเงินโลก วิศวกรรมระบบเป็นศาสตร์ที่มุ่งเน้นเรื่องการออกแบบ การบูรณาการ การเดินระบบ และการดูแลระบบที่สลับซับซ้อนตลอดช่วงอายุการใช้งานของมัน ฉันทมองว่าระบบการเงินโลกก็เป็นระบบที่ถูกออกแบบขึ้นมาจริง ๆ และพบว่าวิธีการวิเคราะห์แบบนี้ช่วยให้ได้ข้อสรุปใหม่ ๆ ที่บางครั้งก็ท้าทายกรอบความคิดเดิม ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ที่เราคุ้นเคย

เป้าหมายในการเขียนหนังสือเล่มนี้คือเพื่อช่วยให้ผู้คนเข้าใจว่าเงินทำงานอย่างไร และทำไมระบบการเงินโลกจึงไม่สามารถทำงานได้ดีเหมือนเดิมอีกต่อไป หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ต้องการอธิบายแค่ว่าทำไมระบบการเงินของเราจึงมีปัญหาในปีนี้หรือในทศวรรษนี้ หากแต่เป็นการวิเคราะห์เจาะลึกลงไปถึงแก่นจริง ๆ ว่าเงินคืออะไร เราเดินทางมาถึงจุดนี้ได้อย่างไร และอะไรคือปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในระบบการเงินปัจจุบัน

ฉันทเองไม่ได้มีคำตอบสำหรับทุกคำถาม และก็ไม่อาจบอกได้ว่าโลกการเงินในอีกหลายทศวรรษถัดจากนี้จะมีหน้าตาเป็นอย่างไร แต่สิ่งที่ฉันทตั้งใจจะทำผ่านหนังสือเล่มนี้คือ การแบ่งปันข้อมูลที่ฉันทได้ศึกษาค้นคว้ามา เพื่อว่ามันอาจจะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ค้นพบกับคำตอบบางอย่างของตัวเอง การเมืองอาจส่งผลในระดับท้องถิ่นและส่งผลเพียงชั่วคราว แต่เทคโนโลยีนั้นสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในระดับโลกได้อย่างถาวร และนี่คือเหตุผลว่าทำไมฉันทจึงเลือกใช้วิธีวิเคราะห์เรื่องเงินผ่านมุมมองของเทคโนโลยีเป็นหลัก

หนังสือเล่มนี้ไม่ใช่หนังสือเรื่องทองคำ หนังสือการธนาคาร หนังสือบิตคอยน์ หรือแม้แต่หนังสือการเมือง แต่เป็นการสำรวจเทคโนโลยีว่าด้วยเงินในหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เคยเป็นมาในอดีต กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเป็นไปได้ในอนาคต เนื้อหาในเล่มจะแตะประเด็นเหล่านี้ทั้งหมดและประเด็นอื่น ๆ อีกหลายแง่มุม เพื่อที่เราจะเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าอารยธรรมมนุษย์เริ่มมาจากจุดไหน และเส้นทางใดที่เราจะเลือกเดินต่อไปข้างหน้า

ส่วนที่ 1

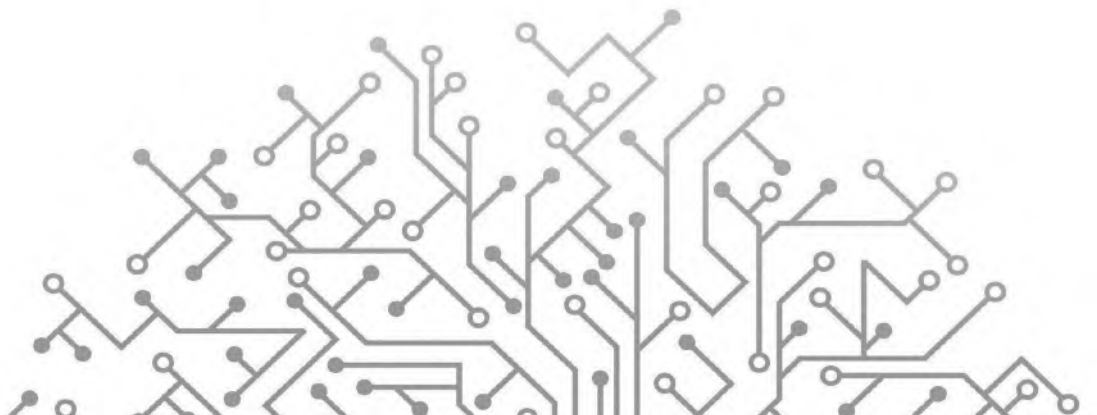
เงินคืออะไร

“ภาษาและสิ่งที่มนุษย์เคยใช้แทนเงิน ได้ช่วยให้มนุษย์ในยุคแรกสามารถแก้ปัญหาร่วมมือกันในแบบที่สัตว์อื่นไม่อาจกระทำได้ เช่น การเอื้อเฟื้อเพื่อตอบแทนซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลในหมู่ญาติ และการลดความก้าวร้าวรุนแรงในสังคม สิ่งที่มีมนุษย์เคยใช้แทนเงินเหล่านี้มีคุณลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับสกุลเงินต่าง ๆ ที่ไม่ได้ถูกตราขึ้นโดยรัฐ กล่าวคือพวกมันไม่ใช่วัตถุเชิงสัญลักษณ์หรือเป็นแค่เครื่องประดับเท่านั้น”¹

— นิก ซาโบ

---

¹ Nick Szabo, “Shelling Out: The Origins of Money.”

บทที่ 1

ระบบบัญชีในฐานะ รากฐานของเงิน

หลาย คนอาจคิดว่าแนวคิดเรื่องเงินเริ่มต้นมาจากเหรียญหรือเปลือกหอย แต่เรื่องราวที่แท้จริงย้อนกลับไปที่ไกลกว่านั้น มันเริ่มต้นในฐานะของระบบบัญชี (ledger)

ระบบบัญชีคือข้อมูลสรุปการทำธุรกรรม และใช้สำหรับติดตามว่าใครเป็นเจ้าของสิ่งใดบ้าง บันทึกบัญชีที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่มีการค้นพบ ถูกเขียนขึ้นบนแผ่นดินเหนียวเมื่อกว่า 5,000 ปีก่อนในยุคเมโสโปเตเมีย ซึ่งในสารานุกรมบริแทนนิกา (Encyclopedia Britannica) ระบุไว้ว่า ภาษาซูเมอร์ียนั้นเป็นรูปแบบการเขียนที่เก่าแก่ที่สุดในโลกเท่าที่ยังมีหลักฐานอยู่ และหลักฐานการใช้ภาษาซูเมอร์ียนที่เก่าแก่ที่สุดก็คือ แผ่นดินเหนียวที่บันทึกรายการสินค้าโภคภัณฑ์¹ โดยมีรูปวาดสินค้าต่างๆ และมีจุดอยู่ข้างๆ ซึ่งใช้แทนจำนวน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความคิดแรกเริ่มที่สุดที่มนุษย์ถ่ายทอดลงไปในจารึกอักษระยุคโบราณ คือการจดยรายการแสดงความเป็นเจ้าของ หนี้สิน หรือธุรกรรมต่างๆ นั่นเอง²

¹ Ignace Gelb, "Sumerian Language."

² William Goetzmann, *Money Changes Everything: How Finance Made Civilization Possible*, 15–25.

แต่แนวคิดเรื่องระบบบัญชีอาจจะง่ายยิ่งกว่านั้นเสียอีก และก่อนที่จะมีการประดิษฐ์ตัวอักษรเขียนขึ้นมา ระบบบัญชีก็มีอยู่บ้างแล้วในรูปของความจำเป็นและการสื่อสารปากเปล่า โดยทุกครั้งที่เราใครสักคนติดหนี้ใครอีกคน ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม พวกเขาต่างก็กำลังใช้ระบบบัญชีที่สื่อสารกันด้วยปากเปล่านั้นเอง

เพื่อให้เห็นภาพง่ายที่สุด ลองนึกภาพพี่น้องคู่อึ่งหนึ่งชื่อว่าอลิซและบ๊อบบี้ ทั้งสองคนโตพอที่พ่อแม่จะมอบหมายงานบ้านให้ทำ และเมื่อพวกเขาโตขึ้น กิจกรรมในชีวิตก็เริ่มซับซ้อนขึ้น จนบางครั้งทั้งคู่จำเป็นต้องสลับเปลี่ยนตารางเวรกัน เช่น อลิซอยากงดงานบ้านหนึ่งวันเพื่อไปสังสรรค์กับเพื่อน ในกรณีนี้เธออาจเสนอให้บ๊อบบี้พี่ชายของเธอช่วยทำงานบ้านแทนในวันนี้ ส่วนเวรวันพรุ่งนี้ของเขา เธอจะเป็นคนทำ ถ้าบ๊อบบี้รับข้อเสนอนี้ ก็แปลว่าทั้งคู่ได้สร้างรูปแบบหนึ่งของเครดิตและระบบบัญชีขึ้นเอาไว้ในใจเรียบร้อยแล้ว ตอนนี้อลิซเป็นหนี้บ๊อบบี้ในเรื่องงานบ้านที่เธอต้องทำชดเชย ข้อตกลงนี้เกิดขึ้นได้ด้วยชื่อเสียงและความไว้นับถือใจกัน นั่นคือหากอลิซไม่ทำงานบ้านชดเชยหนี้ บ๊อบบี้ก็มีแนวโน้มที่จะปฏิเสธการแลกเปลี่ยนใด ๆ ในอนาคตกับเธออีก ถ้าไม่มีเงื่อนไขอะไรซับซ้อนกว่านี้ ระบบบัญชีเล็ก ๆ ของพวกเขาก็ถือเป็นเพียงข้อตกลงปากเปล่าเท่านั้น แต่ถ้าตารางชีวิตของทั้งคู่เริ่มซับซ้อนขึ้น และยังมี การแลกเปลี่ยนเช่นนี้อยู่เรื่อย ๆ พวกเขาอาจเลือกใช้ปฏิทินเพื่อเป็นสมุดจดบัญชี ในระบบบัญชีนี้ไม่มีหน่วยเงินที่เฉพาะเจาะจง มันเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนกันโดยตรง (barter) ซึ่งหน่วยที่ใช้คืองานบ้านแต่ละอย่างที่ต้องทำ ระบบบัญชีดังกล่าวทำหน้าที่เพียงบันทึกและติดตามตารางเวรที่ถูกสลับสับเปลี่ยนกันไปตามกาลเวลา ในรูปแบบของเครดิตระหว่างกันและกัน

เราอาจลองนึกภาพกลุ่มนักล่าสัตว์ของชนเผ่าแห่งหนึ่งเมื่อหลายหมื่นปีก่อน ที่ต้องคอยนับจำนวนสัตว์ที่แต่ละคนล่ามาได้ หรือจดจำกันได้คร่าว ๆ ว่าใครเคยทำอะไรให้ใครบ้าง ชนเผ่าทั่วโลกเคยมี (และยังคงมี) วิธีคัดเลือกผู้นำหลากหลาย

รูปแบบ ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และกระบวนการคัดเลือกมักให้ความสำคัญกับคุณความดีของผู้นำในระดับหนึ่ง ซึ่งไม่ว่าด้วยความบังเอิญหรือตั้งใจก็ตาม ผู้คนต่างก็ติดตามผลงานและชื่อเสียงของผู้อื่น เพื่อดูว่าใครสร้างประโยชน์ให้กับกลุ่ม และใครที่เป็นตัวการะ

กลุ่มสังคมของมนุษย์ยุคแรก ๆ มักประกอบด้วยสมาชิกไม่กี่สิบคนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก โดยในแต่ละพื้นที่ก็จะมีกลุ่มย่อยลักษณะนี้อาศัยอยู่หลายกลุ่ม ซึ่งหากมีวัฒนธรรมที่คล้ายกัน แต่ละกลุ่มก็จะรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเผ่าขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงถึงกัน ในกลุ่มที่ทุกคนรู้จักกันดีนั้น เงินไม่ใช่สิ่งจำเป็น พวกเขาใช้แค่ระบบบัญชีที่อาศัยความจำและคำบอกเล่า นั่นบุญคุณสามารถติดตามกันได้อย่างคร่าว ๆ และมักจะเห็นชัดเจนอยู่แล้วว่าใครแบกภาระให้กลุ่มมากแค่ไหนและใครที่มีบทบาทน้อยนิด กลุ่มในลักษณะนี้มักประกอบไปด้วยญาติสนิทและเหล่ามิตรสหาย ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องติดตาม “แต้มบุญคุณ” กันอย่างเคร่งครัด ระบบบัญชีนี้จึงเป็นเพียงการบันทึกแบบคร่าว ๆ ไม่ตายตัว และเปลี่ยนแปลงได้³

ในสมัยที่ฉันยังทำงานด้านวิศวกรรม ฉันกับเพื่อนร่วมงานมักไปรับประทานอาหารกลางวันด้วยกันเป็นประจำ พวกเราจะจำกันได้คร่าว ๆ ว่าใครเป็นคนขับรถบ้างในแต่ละครั้ง เพื่อที่จะได้แบ่งจำนวนครั้งในการขับรถให้สมดุลกัน ไม่เคยมีการจดบันทึกเอาไว้และไม่เคยมีใครจำตัวเลขได้เป๊ะ ๆ แต่พวกเราก็มีระบบบัญชีในใจคร่าว ๆ เอาไว้คอยติดตามกันเองภายในกลุ่ม ในทำนองเดียวกันกับการอาสาขับรถพาเพื่อนร่วมงานไปอยู่ช่อมารถหรือไปสนามบิน แล้วค่อยมีการช่วยเหลือกลับในภายหลัง (ก่อนที่แอปพลิเคชันเรียกรถจะแพร่หลาย) หรือการให้เพื่อนร่วมงานยืมเงินเล็กน้อยในยามที่จำเป็น (เช่น ปัญหาการแชร์ค่าอาหารเป็นเงินสดที่เกิดขึ้น

³ Justin Pack, *Money and Thoughtlessness*, 51–70.

บ่อย ๆ ในอดีต) น้ำใจเหล่านี้ไม่เคยมีเงื่อนไขว่า “ฉันจะช่วยเธอวันนี้ ส่วนเธอก็ต้องตอบแทนฉันคืนวันหลังนะ” แต่มันเป็นเหมือนของกำนัลที่มอบให้กันอย่างเต็มใจ เมื่อมีใครร้องขอ และเราต่างเข้าใจตรงกันว่า ถ้าอีกฝ่ายขอความช่วยเหลือบ้าง ในวันข้างหน้า เราก็จะช่วยเหลือกลับด้วยความเต็มใจเช่นกัน

งานวิจัยจำนวนมากจากนักมานุษยวิทยาที่ศึกษาเกี่ยวกับชนเผ่านักเก็บของป่าล่าสัตว์ พบว่า พฤติกรรมการแบ่งปันแบบมอบให้กันเปล่า ๆ นั้นเป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นแพร่หลายทั่วไป แม้ว่าแต่ละเผ่าจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปเมื่อผู้คนรู้จักกันดีแล้ว ก็มักจะหยิบยื่นสิ่งของหรือให้ความช่วยเหลือแก่กันไปก่อน แล้วค่อยคาดหวังว่าอีกฝ่ายจะตอบแทนน้ำใจกลับในภายหลัง⁴ ซึ่งสิ่งนี้ก็คือหนึ่งในหัวใจสำคัญของคำว่ามิตรภาพนั่นเอง⁵

สถานการณ์จะซับซ้อนขึ้นทันทีเมื่อเราต้องปฏิสัมพันธ์กับคนที่ไม่ได้รู้จักมักคุ้น ซึ่งอาจเป็นคนที่เราไม่ได้ไว้วางใจหรืออาจจะไม่มีวันได้เจอกันอีก ตัวอย่างเช่น การเผชิญหน้ากันของคนสองกลุ่มในสภาพแวดล้อมยุคดึกดำบรรพ์ ย่อมแฝงด้วยความเสี่ยงที่จะเกิดความรุนแรงตามมา แต่มันก็เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกันได้อีกด้วย

การแลกเปลี่ยนแบบทันทีตรงหน้า (spot trading) มักเป็นวิธีแรกในการทำธุรกรรมกับคนที่เราไม่รู้จัก โดยหากเป็นไปได้เราย่อมต้องการให้การทำธุรกรรมเสร็จสิ้น *ตรงนั้นเลยทันที* มากกว่าที่จะมอบเครดิตให้เปล่า ๆ อย่างคนคุ้นเคยกัน เหมือนที่เราทำกับครอบครัวและเพื่อนฝูง เนื่องจากมีแนวโน้มสูงที่เราจะไม่ได้เจอพวกเขาอีก เมื่อคนสองกลุ่มเผชิญหน้ากัน แม้ต่างฝ่ายต่างก็ครอบครองทรัพยากรบางอย่างและพร้อมจะใช้ความรุนแรงต่อกันหากจำเป็น แต่พวกเขาอาจใช้ภาษา

⁴ ตัวอย่างเช่น Marcel Mauss, *The Gift*; Marshall Sahlins, *Stone Age Economics*; and Paul Einzig, *Primitive Money*.

⁵ Elise Berman, “Avoiding Sharing.”

หรือท่าทางพื้นฐานในการสื่อสารเพื่อทำการแลกเปลี่ยนกันได้ นักล่ากลุ่มหนึ่งอาจมีดอกเห็ดเพื่อแต่ขาดแคลนขนสัตว์ ส่วนนักล่าอีกกลุ่มมีขนสัตว์มากเกินไปและอยากได้ดอก พวกเขาสามารถแลกเปลี่ยนสัตว์กับดอกกันตรงนั้นได้เลย ซึ่งต่างก็จะได้ประโยชน์ด้วยกันทั้งคู่ นักมานุษยวิทยาจึงพบหลักฐานหลายชิ้นเรื่องการแลกเปลี่ยนเชิงพิธีกรรมระหว่างชนเผ่านักเก็บของป่าล่าสัตว์กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งหลายครั้งรวมไปถึงโอกาสในการหาคู่ด้วยเช่นกัน

หากพื้นที่นั้นไม่มีพิธีกรรมการแลกเปลี่ยนที่ยึดถือปฏิบัติกันระหว่างกลุ่มคนที่มีสถานะทัดเทียมกัน และต่างฝ่ายต่างพบเจอกันโดยเหตุบังเอิญมากกว่า โอกาสที่การแลกเปลี่ยนจะล้มเหลวก็ย่อมมีสูง เนื่องจากไม่อาจบรรลุ “ความสอดคล้องของความต้องการ (double coincidence of wants)” ระหว่างกันได้ ซึ่งความสอดคล้องนี้ในทางเศรษฐศาสตร์หมายความว่า การแลกเปลี่ยนจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อต่างฝ่ายต่างมีทรัพยากรส่วนเกินในสิ่งที่อีกฝ่ายต้องการ หากทั้งสองฝ่ายต่างขาดแคลนดอก การแลกเปลี่ยนก็จะล้มเหลว หรือหากขาดแคลนขนสัตว์ด้วยกันทั้งคู่ การแลกเปลี่ยนก็จะล้มเหลวเช่นกัน เห็นได้ว่าโอกาสที่การแลกเปลี่ยนจะล้มเหลวนั้นมีสูงกว่าโอกาสที่จะสำเร็จ

การแลกเปลี่ยนกับกลุ่มคนที่เรารู้จักกันดีนั้น ง่ายกว่ามากหากเทียบกับการแลกเปลี่ยนกับคนแปลกหน้า เพราะกับครอบครัวและเพื่อนฝูง เรามีทั้งเวลาและความไว้วางใจเต็มเปี่ยม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เปรียบได้กับเครดิตทางสังคมที่ยืดหยุ่นได้ บางคนอาจขอความช่วยเหลือจากฉัน และฉันก็สามารถช่วยเหลือเขาได้ แม้ในเวลานั้นฉันจะไม่ได้ต้องการอะไรจากเขาเลยก็ตาม ฉันอาจมีอาหาร ขนสัตว์ และเครื่องมือที่จำเป็นครบถ้วนเหลือเพื่อแล้ว แต่ถ้ามีใครสักคนที่ฉันรู้จักเกิดขาดแคลนบางสิ่งหรือต้องการให้ฉันช่วยเหลืออะไรบางอย่าง ฉันก็ยินดีช่วยเหลือและจัดหาสิ่งนั้นให้กับเขาได้เสมอ⁶

⁶ Paul Seabright, *The Company of Strangers: A Natural History of Economic Life*, 2–5, 91–105.

ไม่ใช่แค่เพราะทำแล้วรู้สึกดี แต่เหตุผลที่ฉันเต็มใจมอบเครดิตแบบให้เปล่า กับคนที่ฉันรู้จัก ก็เพราะคาดการณ์ไว้ว่าสักวันหนึ่งตัวฉันเองก็จะต้องการความช่วยเหลือ เช่นกัน มันอาจเป็นช่วงที่ฉันล้มป่วย ได้รับบาดเจ็บ หรือตั้งครรภ์ จนไม่สามารถ จัดหาอาหารด้วยตัวเองได้ และจำเป็นต้องพึ่งพาคนที่ฉันกำลังช่วยเหลืออยู่ในตอนนี้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนอื่นในยามที่เรามีเหลือเฟือ จะช่วยยกระดับสถานะทาง สังคมให้กับเรา และส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยในกลุ่มสังคมนั้นอีกด้วย หลักการ นี้ยังคงใช้ได้ในยุคสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือเพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน หรือญาติ พี่น้อง แน่แน่นอนว่าเวลาที่ฉันช่วยใครก็คงไม่ได้คิดคำนวณเรื่องผลประโยชน์เสมอไป ฉันอาจแค่ทำไปตามสัญชาตญาณที่คนเราจะรู้สึกดีเมื่อได้ช่วยเหลือใครสักคน ซึ่งเกิดจากวิวัฒนาการทางชีววิทยาอันยาวนานหลายพันชั่วอายุคน จนทำให้ บรรพบุรุษของฉันอยู่รอดและเจริญรุ่งเรืองในฐานะสัตว์สังคมที่ฉลาดและ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่เบื้องลึกภายในจิตใจฉันย่อมมีการคิดคำนวณอย่างถี่ถ้วน เกิดขึ้นเช่นกันอย่างเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือการช่วยเหลือผู้อื่นในครั้งนี้ ฉันได้ช่วย เสริมสร้างความแข็งแรงให้กับตัวเองและสังคมนั้นทั้งกลุ่ม ทั้งยังเป็นการสะสม หลักประกันหรือคุณค่าทางสังคมบางประการให้ตัวฉันเองและ/หรือญาติสนิท ของฉันในอนาคต ฉันกำลังช่วยเหลือคนอื่นด้วยแรงงานหรือทรัพยากรในระหว่าง ที่ยังมีอยู่เหลือเฟือ และในทางกลับกัน ฉันก็กำลังสะสมคุณค่าบางอย่างเอาไว้ใน ระบบบัญชีทางสังคมของเรา เครดิตทางสังคมซึ่งเปรียบเสมือนสมุดบัญชีแบบไม่เป็น ทางการที่ฝังอยู่ในจิตสำนึกนี้ เป็นวิธีแก้ปัญหา “ความสอดคล้องของความต้องการ” ระหว่างกลุ่มคนที่เป็ญาติสนิทมิตรสหาย ซึ่งด้วยระบบเครดิตทางสังคมที่ยืดหยุ่น มันจึงง่ายที่เราจะช่วยเหลือกันในยามที่ใครสักคนต้องการอะไรสักอย่าง แม้ว่า อีกคนหนึ่งจะยังไม่อยากได้อะไรตอบแทนในเวลานั้นเลยก็ตาม

ในงานวิจัยเมื่อปี ค.ศ. 2010 ชิ้นหนึ่งที่ชื่อว่า “Wealth Transmission and Inequality Among Hunter-Gatherers” ซึ่งอ้างอิงเอกสารที่มีอยู่เดิม หลายชิ้น นักวิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า กลไกของหลักประกันทางสังคมนั้น ในบาง

กรณีอาจขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ รวมถึงคุณภาพของ
เครือข่ายสังคมที่เขาสังกัดอยู่

ผู้ใหญ่มากในสังคมนักเก็บของป่าล่าสัตว์ ล้วนมีบทบาทในการจัดหา
และแปรรูปอาหาร รวมถึงการสร้างและซ่อมแซมเครื่องมือเครื่องมืองต่าง ๆ
นอกจากนี้ การดูแลและจัดหาอาหารให้เด็กก็ถือเป็นหน้าที่ของพ่อแม่
การใช้แรงงานเหล่านี้ต้องใช้พลังกำลัง ความอดทน สายตาที่แม่นยำ และ
สุขภาพโดยรวมที่แข็งแรง ด้วยเหตุนี้ความมั่งคั่งทางร่างกาย (somatic
wealth) จึงเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้น ๆ ต่อความสำเร็จและคุณภาพชีวิต
ที่ดี ในทางกลับกัน ผู้ที่ประสบกับข้อจำกัดทางร่างกายเป็นบางครั้ง ก็ยัง
สามารถพึ่งพาความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ ไม่ว่าจะในรูปแบบของการแบ่งปัน
อาหาร การช่วยเหลือเลี้ยงดูบุตร และการปกป้องในยามเกิดข้อพิพาท
หลักประกันทางสังคมเช่นนี้เป็นเรื่องปกติที่พบได้ทั่วไป แต่ก็มีหลักฐาน
บางชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่า คุณภาพของความช่วยเหลือนั้นจะแตกต่างกันไปตาม
“ความมั่งคั่งทางความสัมพันธ์ (relational wealth)” (เช่น ชื่อเสียง ขนาด
และคุณภาพของเครือข่ายทางสังคม) ของบุคคลหรือครอบครัวที่ต้องการ
ความช่วยเหลือ (Gurven, et al. 2000; Wiessner 2002; Nolin 2008)⁷

ในตอนต้นของภาพยนตร์ชื่อดังเรื่อง *The Godfather* ชายคนหนึ่งมาขอ
ความช่วยเหลือจากวิโดผู้เป็นเจ้าพ่อแก๊งมาเฟีย และวิโดก็ตอบตกลงที่จะช่วยเขา
แต่ค่าตอบแทนที่วิโดต้องการกลับไม่ใช่เงิน หากแต่เป็นบุญคุณที่ไม่ระบุว่าจะต้อง
ใช้คืนตอนไหน กล่าวอีกนัยหนึ่ง สิ่งที่เขาต้องการคือเครดิตทางสังคมที่มีความ
ยืดหยุ่น เพราะในสถานการณ์นี้ชายคนดังกล่าวต้องการบางอย่างจากวิโด

---

⁷ Eric Smith et al., “Wealth Transmission and Inequality Among Hunter-Gatherers,” 21.

ขณะที่วีโต้ยังไม่ต้องการอะไรจากเขาเลย แต่วีโต้รู้จักชายคนนี้และตระหนักดีว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายแก๊งที่ยิ่งใหญ่ของตน สิ่งทีวีโต้ทำคือการสะสมบุญคุณเหล่านี้เอาไว้ และค่อยเรียกใช้ในยามที่เป็นประโยชน์กับตัวเอง ต่อมาในภาพยนตร์วีโต้ก็ได้ทางบุญคุณคืนจากชายคนนั้นจริง ๆ เนื่องจากวีโต้ต้องการบางสิ่งซึ่งชายคนนี้เป็นคนเดียวที่จัดหามาให้ได้ และเป็นสิ่งที่วีโต้ในตอนต้นเรื่องไม่รู้ว่าตัวเองจะต้องการมัน เรื่องราวของวีโต้คือเรื่องราวของชายผู้พยายามสั่งสม “ความมั่งคั่งทางความสัมพันธ์” ของตระกูลให้เพิ่มพูนมากที่สุด ด้วยการรักษาบัญชีหนี้บุญคุณที่แผ่ขยายไปทั่วนี้เอาไว้ ซึ่งบุญคุณเหล่านี้ทำหน้าที่เสมือนสกุลเงินที่ตั้งอยู่บนฐานของหนี้สินหรือเครดิต (credit-based currency) ภายในระบบเศรษฐกิจใต้ดินของโลกมาเพีย

ย้อนกลับไปยังตัวอย่างการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้คนที่อยู่กันคนละกลุ่มเมื่อพวกเขาไม่มีเครดิตทางสังคมที่ยืดหยุ่นหรือระบบบัญชีต่อกัน (เพราะต่างฝ่ายต่างไม่ไว้ใจกัน และอาจไม่มีโอกาสพบเจอกันอีกเลยหลังจากนี้) แล้วพวกเขาจะรู้ได้อย่างไรว่าควรน่าอะไรที่อีกฝ่ายต้องการที่สุดไปเสนอขาย? ถ้าฉันตกอยู่ในสถานการณ์นั้น จะมีอะไรบ้างที่ฉันคิดว่าคนส่วนใหญ่ต้องการอยู่เสมอ? หรือพูดง่าย ๆ คือมีสินค้าอะไรที่ขายได้ง่ายที่สุด? ซึ่งสำหรับชนเผ่าหลายแห่ง คำตอบแรก ๆ ก็คือเปลือกหอย

เปลือกหอยโดยเฉพาะชนิดที่ผ่านการแกะสลักและขัดเงาเป็นเครื่องประดับได้กลายมาเป็นสินทรัพย์ที่คล้ายเงินในหลายภูมิภาคทั่วโลกเมื่อหลายพันปีก่อน อรรถประโยชน์ของมันอยู่ที่ความสวยงาม มันสามารถนำมาร้อยเป็นสร้อยข้อมือ เข็มขัด ต่างหู เย็บติดเสื้อผ้า หรือทำเป็นเครื่องประดับผม ข้อดีของการใช้เปลือกหอยในการแลกเปลี่ยนคือมันมีขนาดกะทัดรัด หายาก และคงทน อีกทั้งยังสามารถนำมาร้อยเป็นเส้นเพื่อสวมใส่ได้ จึงไม่จำเป็นต้องถือไว้ในมือ ซึ่งทำให้มันพกพาสะดวกมาก

ในบทความปี ค.ศ. 2002 ของนิก ซาโบชื่อว่า “Shelling Out : The Origins of Money” ได้อธิบายอย่างละเอียดถึงเหตุผลที่ทำให้เปลือกหอยและเงินดึกดำบรรพ์ชนิดอื่น ๆ ถูกกำเนิดขึ้นมา โดยเขาสรุปใจความสำคัญเอาไว้ในบทความว่า

ภาษาและสิ่งที่มนุษย์เคยใช้แทนเงิน ได้ช่วยให้มนุษย์ในยุคแรกสามารถแก้ปัญหาการร่วมมือกันในแบบที่สัตว์อื่นไม่อาจกระทำได้ เช่น การเอื้อเฟื้อเพื่อตอบแทนกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลในหมู่ญาติ และการลดความก้าวร้าวรุนแรงในสังคม สิ่งที่มนุษย์เคยใช้แทนเงินเหล่านี้มีคุณลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับสกุลเงินต่าง ๆ ที่ไม่ได้ถูกตราขึ้นโดยรัฐ กล่าวคือพวกมันไม่ใช่วัตถุเชิงสัญลักษณ์หรือเป็นแค่เครื่องประดับเท่านั้น⁸

ตามแนวชายฝั่งแปซิฟิกในทวีปอเมริกาเหนือ ชนเผ่าต่าง ๆ ได้เก็บสะสมเดนทาเลียม (dentalium) ซึ่งเป็นเปลือกหอยที่มีลักษณะเรียวยาวคล้ายเขี้ยวสัตว์เปลือกหอยเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเงิน และเคยใช้ในการแลกเปลี่ยนกันไกลเข้ามาถึงพื้นที่รัฐนอร์ทดาโคตา (North Dakota) ด้วยลักษณะทางธรรมชาติที่เรียวยาวและมีรูทะลุทั้งสองด้าน เดนทาเลียมจึงถูกนำมาร้อยเข้าด้วยกันเป็นเส้นยาว ๆ และสมาชิกในเผ่าบางคนจะมีรอยสักบนแขนเพื่อใช้เป็นมาตรวัดความยาวของสร้อยเดนทาเลียมในการทำธุรกรรม โดยบางคนเผ่านี้มีความเชี่ยวชาญในการเก็บเปลือกหอยเหล่านี้จากพื้นที่ทะเลลึก⁹

ส่วนทางฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก มีการใช้งานเปลือกหอยอีกชนิดหนึ่ง ที่เรียกว่าวัมปัม (wampum) เปลือกหอยเหล่านี้ทำมาจากหอยกาบชนิดหนึ่ง

---

⁸ Szabo, “Shelling Out.”

⁹ Dror Goldberg, “Famous Myths of ‘Fiat Money’,” 962–963.

ซึ่งต้องขุดเงินขึ้นมาและใช้เครื่องมือคล้ายสว่านคันธนูเจาะรูเล็ก ๆ เพื่อร้อยเข้าด้วยกัน โดยทั่วไปแล้วผู้สร้างวัมปัมไม่ได้มองว่ามันเป็น “เงิน” โดยตรง ลูกปัดเหล่านี้เป็นที่เคารพในฐานะสิ่งที่เคยมีชีวิตมาก่อน และมักถูกใช้ในพิธีกรรม เช่น นำมาร้อยเป็นเข็มขัดลำค่าเพื่อเป็นการให้เกียรติต่อข้อตกลงระหว่างชนเผ่าหรือเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ แต่ชนเผ่าอื่น ๆ และกระทั่งกลุ่มชาวอาณานิคมเอง ก็ได้เริ่มนำมันมาใช้เป็นเงิน หรือใช้เป็นแหล่งเก็บรักษามูลค่าและแสดงสถานะทางสังคม ขณะที่ชนเผ่าอื่น ๆ ในพื้นที่ห่างไกลชายฝั่งก็มีการเก็บสะสมวัมปัมกันอย่างแพร่หลายเช่นกัน¹⁰

ในบางพื้นที่ของทวีปแอฟริกาและเอเชียที่อยู่ติดกับมหาสมุทรอินเดีย เปลือกหอยเบี้ยถูกนำมาใช้เป็นเงินด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกัน พ่อค้าที่เดินทางไปต่างแดนมักพกเปลือกหอยเบี้ยติดตัวเพื่อใช้ในการค้าขายแลกเปลี่ยน และมีบันทึกทางประวัติศาสตร์มากมายเกี่ยวกับการใช้หอยเบี้ยในลักษณะนี้มาจนถึงช่วงไม่กี่ศตวรรษที่ผ่านมา¹¹

แม้ว่าเปลือกหอยจะเป็นเงินดีก็ตามบรรพ์ที่พบได้บ่อยที่สุด แต่ก็ยังมีเงินลูกปัดชนิดอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน เช่น ลูกปัดที่ทำจากไขนกกกระจอกเทศ หรือสร้อยที่ร้อยด้วยฟันของสัตว์กินเนื้อขนาดใหญ่อย่างสิงโตหรือหมาป่า ที่บางครั้งก็ทำหน้าที่เป็นเงินดีก็ตามแบบเปลือกหอยได้เช่นกัน ในบทความ “Shelling Out” ของนิค ซาโบ มีการยกตัวอย่างหนึ่งเกี่ยวกับชนเผ่า!คัง (!Kung)¹² โดยระบุว่า

เช่นเดียวกับชนเผ่านักเก็บของป่าล่าสัตว์ส่วนใหญ่ ชาว!คังใช้เวลาเกือบทั้งปีกระจายตัวอยู่กันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และจะกลับมารวมตัวกับกลุ่ม

¹⁰ Marc Shell, *Wampum and the Origins of American Money*.

¹¹ Bin Yang, “The Rise and Fall of the Cowrie Shell: The Asian Story.”

¹² เครื่องหมาย “!” สื่อถึงการทำเสียง “คลิก” เบา ๆ ในช่องปาก ซึ่งเป็นวิธีการออกเสียงแบบเฉพาะของบางภาษาพื้นเมืองในแอฟริกา : *ผู้เรียบเรียง*

อื่น ๆ เพียงไม่กี่สัปดาห์ในแต่ละปี การรวมตัวนี้เป็นเหมือนงานเทศกาลที่มีกิจกรรมเสริมมากมาย ผู้คนทำการค้าขายแลกเปลี่ยนกัน รักษาความเป็นพันธมิตรต่อกัน เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกัน และตกลงกันเรื่อง การแต่งงาน การเตรียมพร้อมก่อนการรวมตัวนี้มักจะมีการผลิตสิ่งของที่จะนำไปแลกเปลี่ยนกันได้ ซึ่งบางส่วนเป็นของที่ใช้งานได้จริง ๆ แต่ส่วนใหญ่แล้ว ถือเป็นของสะสมเสียมากกว่า ระบบการแลกเปลี่ยนที่พวกเขาเรียกว่า *ฮาร์โร (hxaro)* นั้นมีการแลกเปลี่ยนเครื่องประดับร้อยลูกปัดกันเป็นจำนวนมาก รวมถึงของที่นำมาจากเปลือกไข่นกกระจอกเทศ ซึ่งคล้ายกับที่พบในทวีปแอฟริกาเมื่อกว่า 40,000 ปีที่แล้ว

ซึ่งก็อย่างที่คาดเดาได้ ทวีปแอฟริกา นั้นคือต้นกำเนิดของลูกปัดที่เก่าแก่ที่สุดในโลก โดยที่แหล่งโบราณคดีถ้ำบลอมบอส (Blombos Cave) ในแอฟริกาใต้ ได้มีการค้นพบเปลือกหอยทากขนาดเล็กที่มีการเจาะรูเล็ก ๆ อยู่ ซึ่งประเมินอายุได้ว่าเก่าแก่กว่า 75,000 ปี มูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (U.S. National Science Foundation) รายงานการค้นพบนี้ในปี ค.ศ. 2004 ว่า

เปลือกหอยเจาะรูที่ถูพบในถ้ำบลอมบอส แอฟริกาใต้ ดูเหมือนจะถูกนำมาร้อยเป็นลูกปัดเมื่อประมาณ 75,000 ปีก่อน ซึ่งนับว่าเก่าแก่กว่าเครื่องประดับส่วนบุคคลใด ๆ ที่เคยค้นพบกันมาก่อนหน้านี้อันถึง 30,000 ปี นักโบราณคดีที่ขุดค้นพื้นที่ริมชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียแห่งนี้พบเปลือกหอย 41 ชิ้นอยู่ในชั้นตะกอนที่สะสมตัวจากยุคหินกลาง (Middle Stone Age) โดยทุกชิ้นมีรูเจาะและร่องรอยการสึกหรอในตำแหน่งใกล้เคียงกัน

คริสโตเฟอร์ เฮนซิลวูด (Christopher Henshilwood) ผู้อำนวยการสำรวจถ้ำบลอมบอส และศาสตราจารย์ประจำศูนย์ศึกษาการพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยแบร์เกน (Bergen University) ประเทศนอร์เวย์

กล่าวไว้ว่า “ลูกปัดจากถ้ำบลอมบอสเป็นหลักฐานที่แน่ชัดของการเก็บรักษาข้อมูลเอาไว้ภายนอกสมองมนุษย์ ซึ่งนี่อาจจะเป็นหนึ่งในรูปแบบแรกเริ่มเลยก็ว่าได้”

เปลือกหอยที่ถูกค้นพบเป็นกลุ่มละไม่เกิน 17 ชิ้นเหล่านี้ เป็นเปลือกของหอยฝาเดียวขนาดเล็กชนิดหนึ่ง ซึ่งชื่อทางวิทยาศาสตร์เรียกว่าแนสซาเรียสเคราเซียนัส (*Nassarius kraussianus*) พวกมันอาศัยอยู่แถบปากแม่น้ำเปลือกหอยเหล่านี้จึงน่าจะถูกเก็บมาจากแม่น้ำที่ใกล้ที่สุด ซึ่งอยู่ห่างออกไปทางทิศตะวันออกหรือทิศตะวันตกของชายฝั่งประมาณ 20 กิโลเมตร ลักษณะที่ดูเหมือนจะผ่านการคัดขนาดและเจาะรูอย่างตั้งใจ บ่งบอกว่าพวกมันถูกทำเป็นลูกปัด ณ บริเวณถ้ำแห่งนี้ หรืออาจถูกทำขึ้นก่อนที่จะนำมาไว้ที่นี่ ร่องรอยสีแดงที่พบบนลูกปัดบ่งชี้ว่า ถ้าไม่ใช่จากตัวลูกปัดเอง ก็คงเป็นพื้นผิวที่มันเคยสัมผัสขณะถูกสวมใส่ ที่ถูกเคลือบไว้ด้วยรงควัตถุจากเหล็กออกไซด์ชนิดที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในยุคนั้น¹³

อาหารนั้นเน่าเสียได้ ดังนั้นในโลกที่ไม่มีตู้แช่แข็ง ผู้คนจึงไม่มีแรงจูงใจที่จะเก็บอาหารเอาไว้เกินความจำเป็น เช่นเดียวกับกับหอกและขนสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ เทอะทะยากต่อการพกพา เมื่อถึงจุดหนึ่งมันก็ไม่มีประโยชน์ที่จะพกหอกและขนสัตว์มากเกินไปเกินความต้องการใช้งาน การแลกเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้กับคนอื่นก็ทำได้ยาก เนื่องจากต่างฝ่ายต่างต้องมีสิ่งที่อีกฝ่ายอยากได้พอดี แต่การมีลูกปัดเปลือกหอยที่ถูกแกะสลักและขัดเงาแล้วช่วยแก้ปัญหานี้ได้ พวกมันไม่เน่าเสียและพกพาง่ายไม่เทอะทะ ดังนั้นการสะสมลูกปัดพวกนี้เพิ่มจึงไม่เป็นปัญหาอะไร (และบางครั้งก็เป็นที่นิยมด้วยซ้ำ) พวกมันจึงเป็นที่ต้องการของคนส่วนใหญ่ในโลก

¹³ National Science Foundation, “Shell Beads from South African Cave Show Modern Human Behavior 75,000 Years Ago.”

ที่เทคโนโลยียังอยู่ในระดับพื้นฐานเช่นนั้น แม้บางคนอาจจะไม่ชอบใส่มัน แต่ คู่ครอง พี่น้อง หรือเพื่อนของพวกเขาอาจชอบ และพวกเขาารู้ดีว่าสมาชิกของ เผ่าอื่น ๆ ส่วนใหญ่ก็ชอบสิ่งนี้เช่นกัน ซึ่งนี่คือการเปิดโอกาสให้เกิดการค้าขาย แลกเปลี่ยนกันได้ในอนาคต

การผลิตลูกปัดจากเปลือกหอยแกะสลักและขัดเงานั้นเป็นกระบวนการ ที่ต้องใช้แรงงานสูงมาก เริ่มต้นด้วยการเดินเก็บเปลือกหอยตามแถบชายฝั่งด้วย มือเปล่า จากนั้นจึงคัดชนิดของเปลือก แล้วทำการแกะสลัก ขัดเงา และเจาะรูด้วย เครื่องมือที่คล้ายสว่านคันธนู เพื่อให้สามารถร้อยเชือกผ่านรูและผูกติดกับ สิ่งอื่น ๆ ได้จนกลายเป็นของประดับมีค่า เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว ลูกปัดเปลือกหอย เหล่านี้จะคงทนอยู่ได้ยาวนาน และมีมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับขนาดและน้ำหนัก ของมัน นั่นเป็นเพราะความสวยงามน่าดึงดูดและความยากลำบากในการผลิตมัน ขึ้นมานั่นเอง หากใครนำอาหารส่วนเกินไปแลกเปลี่ยนกับลูกปัด หรือใช้เวลาที่มี เหลือแต่ละวันเพื่อผลิตมันขึ้นมา พวกเขาจะสามารถเก็บรักษาลูกปัดเหล่านี้ไว้ได้ อีกราวหลายเดือนหรือหลายปี จนกว่าจะเจอสิ่งที่ตัวเองต้องการแล้วใช้ลูกปัด แลกมันมา และในระหว่างนั้นก็ยังสามารถสวมใส่มันเป็นเครื่องประดับที่สวยงาม ได้อีกด้วย

กล่าวอีกนัยหนึ่ง ลูกปัดเปลือกหอยทำหน้าที่เป็นสิ่งที่สามารถสะสมเพิ่มได้ ใช้เพื่อเสริมหรือทดแทนระบบเครดิตทางสังคมที่ยืดหยุ่นได้ และใช้แทนระบบบัญชี แบบปากเปล่าได้อีกด้วย เพราะอย่างน้อยเมื่อต้องติดต่อกับคนที่ไม่ไว้ใจหรืออาจ จะไม่ได้เจอกันอีก ลูกปัดเปลือกหอยซึ่งเป็นสิ่งของที่มีความทนทานและเกือบทุกคน ต้องการมัน ก็ช่วยให้ผู้คนสามารถแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นได้แม้ว่าจะไม่ได้ต้องการอะไร จากอีกฝ่ายเลยก็ตาม เพราะพวกเขาสามารถเลือกรับเป็นลูกปัดเพื่อเก็บไว้แลกเปลี่ยน เป็น สิ่งที่ตัวเองต้องการได้ในอนาคต และผู้คนที่สามารถเก็บสะสมลูกปัดเปลือกหอย เพิ่มได้เรื่อย ๆ เพราะมันคือตัวแทนของมูลค่าที่พวกเขาได้ ซึ่งสามารถนำไป

แลกเปลี่ยนเป็นทรัพยากรต่าง ๆ ในอนาคตได้ทั้งกับคนในกลุ่มเดียวกันหรือคนในกลุ่มอื่น ๆ หากเทียบกับอาหารซึ่งเน่าเสียได้ง่าย หรือขนสัตว์และหอกที่ใหญ่เทอะทะยากต่อการเก็บสะสมและพกพา ก็อาจกล่าวได้ว่าลูกบิดเปลือกหอยเล็ก ๆ ที่สวมใส่ได้เหล่านี้คือนวัตกรรมของเทคโนโลยีสำหรับการเก็บออมระยะยาว กล่าวคือมันเป็นการแปลงเวลาหรือทรัพยากรส่วนเกินให้กลายเป็นแบตเตอรี่ทางการเงินนั่นเอง ผู้คนสามารถสวมใส่ลูกบิดเปลือกหอยเป็นสร้อยข้อมือ สร้อยคอ กำไลข้อมือ เครื่องประดับผม เข็มขัด ฯลฯ หรือจะมอบให้ลูกหรือคู่ครองก็ได้ ลูกบิดเปลือกหอยแต่ละชิ้นต่างมีความสวยงามน่าดึงดูดใจในตัวเอง ทั้งยังสะท้อนถึงแรงงานที่ใช้ผลิตมันขึ้นมาอีกด้วย

ในฐานะสินค้าซึ่งเป็นที่ต้องการและมีศักยภาพในการแลกเปลี่ยน (salability) มากที่สุด ลูกบิดเปลือกหอยแต่ละชิ้นทำหน้าที่ไม่ต่างจากหนี้บุญคุณที่วิธิตได้สั่งสมไว้ บุคคลหรือคนกลุ่มใดที่ใช้เวลาและทรัพยากรส่วนเกินไปกับการสะสมลูกบิดเปลือกหอยจำนวนมาก (หรือได้รับมรดกมาจากคนรุ่นก่อน) ตอนนี้พวกเขากำลังถือครองมูลค่าที่มากพอสำหรับใช้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพยากรที่จำเป็นเร่งด่วนได้ในวันข้างหน้า แต่สิ่งนี้ต่างจากหนี้บุญคุณ สร้อยลูกบิดเปลือกหอยหนึ่งเส้นถือเป็นการชำระหนี้ขั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์ เพราะมูลค่าของมันไม่จำเป็นต้องพึ่งความจำของผู้ที่เคยติดหนี้บุญคุณหรือเคยได้รับความช่วยเหลือ

นอกจากความพึงพอใจที่ได้สวมลูกบิดเปลือกหอยเพื่อความสวยงามแล้ว พวกมันยังเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกสถานะทางสังคม คนที่มีลูกบิดเปลือกหอยจำนวนมากก็หมายถึงเขามีความมั่งคั่งมากทั้งในเชิงรูปธรรมและในเชิงสังคม ในบริบทของสังคมชนเผ่าหากเราพบใครสักคนที่ทั้งตัวเต็มไปด้วยเข็มขัด กำไลข้อมือ สร้อยคอ และเสื้อผ้าที่ประดับด้วยลูกบิดเปลือกหอยจำนวนมาก ก็พอจะสันนิษฐานได้ว่าคนผู้นั้นเคยสร้างประโยชน์และคุณค่าให้กับผู้อื่นไว้เป็นอย่างมากในอดีตจึงสะสมลูกบิดเปลือกหอยได้เยอะขนาดนี้ หรือไม่ก็อาจมีความใกล้ชิดกับผู้ที่ถือครองลูกบิดเปลือกหอยจำนวนมาก คนเหล่านี้กำลังสวมใส่คลังบุญคุณอันล้ำค่าไว้บนเรือนร่าง

อันแปลว่าครั้งหนึ่งในอดีตพวกเขาเคยมีทรัพยากรเหลือเฟือ ซึ่งนั่นทำให้พวกเขา กลายเป็นคนที่ใคร ๆ ต่างก็อยากรู้จัก อยากให้ความเคารพ และอยากได้เป็น คู่ครองหากเป็นไปได้ เพราะพวกเขากำลังประกาศให้สังคมรับรู้ว่าคุณชีวิตที่ผ่านมา ของพวกเขานั้นมันคุ้มค่าเพียงใด

ในงานวิจัยเรื่อง “Wealth Transmission and Inequality Among Hunter-Gatherers” ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วก่อนหน้านี้ เหล่านักวิจัยยังสังเกตพบว่า ในสังคมนักหาของป่าล่าสัตว์ ทรัพย์สินที่เคลื่อนย้ายได้มักเป็นส่วนบุคคล ส่วน ที่ดินมักจะถือเป็นทรัพย์สินร่วมของชุมชน

ทรัพย์สินที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น เครื่องไม้เครื่องมือ เสื้อผ้า และของมีค่า อื่น ๆ โดยทั่วไปแล้วถือเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคลและมักจะถูกส่งต่อให้กับ เครื่องญาติรุ่นถัดไป อย่างไรก็ตาม ในสังคมนักหาของป่าล่าสัตว์ส่วนใหญ่ ทรัพย์สินประเภทนี้มักเป็นสิ่งที่หาได้ง่ายหรือสามารถผลิตขึ้นได้โดยผู้ใหญ่ เพศใดเพศหนึ่งตามความถนัด ยกเว้นบางสิ่งที่ต้องอาศัยทักษะเฉพาะ ในการผลิต หรือได้มาจากการติดต่อเพื่อแลกเปลี่ยนซึ่งเกิดขึ้นอย่างจำกัด รวมถึงสินค้าที่แสดงความมั่งคั่งและฐานะทางสังคมในสังคมบางแห่งที่ สมาชิกมีความเท่าเทียมกันน้อยกว่า¹⁴

สิ่งที่น่าสังเกตคือมีการระบุว่า “สิ่งที่ต้องอาศัยทักษะเฉพาะในการผลิต” และ “สิ่งที่แสดงฐานะทางสังคม” ล้วนเป็นทรัพย์สินที่ไม่สามารถหาได้ง่าย ๆ ทั่วไป กล่าวอีกนัยหนึ่งคือพวกมันมีความหายากขาดแคลนจริง ๆ โดยนักวิจัยยังสรุป ต่อว่า แม้จะมีการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันเป็นเรื่องปกติ แต่สังคมนักเก็บของป่า ล่าสัตว์ก็ไม่ได้มีความเท่าเทียมกันอย่างที่เราคิด

¹⁴ Smith et al., “Wealth Transmission,” 21.

ดังที่ในบทความเปิดตัววารสารวิชาการโดยบาวเลสและคณะ (Bowles et al.) ระบุไว้อย่างละเอียดว่า ที่ค่า $\beta = 0.25$ หมายความว่าเด็กที่เกิดในกลุ่ม 10% บนสุดของประชากรที่ร่ำรวยที่สุด มีโอกาสสูงกว่าถึง 5 เท่าที่จะคงสถานะเดิมไว้ได้หากเทียบกับเด็กที่เกิดในกลุ่ม 10% ล่างสุด และต่อให้ค่านี้จะเท่ากับ 0.1 แต่เด็กที่เกิดมาในกลุ่ม 10% บนสุด ก็มีแนวโน้มจะคงสถานะอยู่ในกลุ่มนั้นต่อไปได้ถึง 2 เท่าเมื่อเทียบกับเด็กกลุ่ม 10% ล่างสุด ผลลัพธ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า แม้แต่ประชากรในชนเผ่านักเก็บของป่าล่าสัตว์ที่มีกลไกการแบ่งปันอาหารอย่างทั่วถึง และมีกลไกช่วยลดความเหลื่อมล้ำ (Cashdan, 1982) แต่ลูกหลานของคนรวยก็มักจะร่ำรวยต่อไป ส่วนลูกหลานของคนจนก็จะยากจนต่อไปเช่นกัน¹⁵

ระบบบัญชีลูกปิดเปลือกหอยนั้นไม่เหมือนระบบบัญชีที่มีการจดบันทึกเอาไว้อย่างชัดเจน เพราะไม่มีฝ่ายใดในการทำธุรกรรมรู้ว่าหน้าตาแบบเต็ม ๆ ของระบบบัญชีลูกปิดนี้เป็นอย่างไร หากคุณและฉันทำธุรกรรมระหว่างกัน เราต่างก็ไม่ว่าว่ามีลูกปิดเปลือกหอยอยู่เป็นจำนวนเท่าไรในภูมิภาคของเรา แต่ที่เราารู้คือความยากในการผลิตและคุณสมบัติของมัน และเราก็เห็นคนอื่น ๆ สวมใส่พวกมันอยู่เป็นประจำ สิ่งนี้ช่วยให้เราประเมินความหายากและตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดมีค่าพอเหมาะที่จะแลกเปลี่ยนกับมันได้

ลูกปิดเปลือกหอยและเงินโภคภัณฑ์โดยรวมนั้น ทำหน้าที่เป็นระบบบัญชีกระจายศูนย์ (decentralized ledger) ของธรรมชาติ เมื่อเราส่งต่อลูกปิดเปลือกหอยให้ผู้อื่นเพื่อแลกกับสิ่งของมีค่า นั่นคือเราได้ทำการอัปเดตสถานะของระบบบัญชีนี้ และสถานะทั้งหมดของระบบบัญชีจะถูกเก็บรักษาและอัปเดตผ่านการครอบครองลูกปิดจริง ๆ โดยตรง ผู้ที่มีส่วนร่วมทุกคนต่างเข้าใจและใช้งาน

¹⁵ Smith et al., "Wealth Transmission," 31.

ส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบบัญชีธรรมชาติเล่มนี้อยู่ แม้จะไม่มีใครรู้สถานะทั้งหมดของมันเลยก็ตาม

แล้วใครล่ะที่ควบคุมระบบบัญชีนี้? คำตอบคือ “ธรรมชาติ” เป็นผู้ควบคุมระบบในแทบทุกส่วน ซึ่งในทางปฏิบัติหมายถึงไม่มีมนุษย์หรือคนกลุ่มใดสามารถควบคุมระบบบัญชีนี้ได้เลย การผลิตลูกปัดเปลือกหอยต้องใช้ทั้งพลังงานและเวลา (ไปกับวิธีการผลิตที่ถูกต้องและวัสดุที่เหมาะสม) ซึ่งหมายความว่าไม่มีใครสามารถโกงได้ ผู้คนที่อยู่ตามแถบชายฝั่งอาจใช้เวลาว่างไปกับการผลิตลูกปัดเปลือกหอยได้โดยตรง ขณะที่ผู้คนที่อยู่ห่างไกลชายฝั่งอาจใช้เวลาไปกับการสะสมทรัพยากรอื่น ๆ ให้มีจำนวนเยอะ ๆ แล้วค่อยแบ่งทรัพยากรส่วนเกินบางส่วนมาแลกเปลี่ยนกับลูกปัดเปลือกหอย ซึ่งไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม ลูกปัดเปลือกหอยก็เป็นดังเครื่องชี้วัดเวลาและทรัพยากรส่วนเกิน เป็นเครื่องชี้วัดมูลค่าและการเก็บออม และบ่อยครั้งก็มีพิธีกรรมจำนวนมากประกอบอยู่ในกระบวนการผลิตและแลกเปลี่ยนลูกปัดเหล่านี้อีกด้วย

สำหรับกรณีพิเศษ หรือคำถามที่ว่าแล้วใครควบคุมระบบบัญชีส่วนที่เหลือ คำตอบก็คือใครก็ตามที่ถือครองเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยที่สุดนั่นเอง ระบบบัญชีเงินโภคภัณฑ์จะทำงานได้ดีก็ต่อเมื่อผู้มีส่วนร่วมทุกคนมีศักยภาพในการผลิตที่เท่าเทียมกัน ซึ่งมันก็เป็นเช่นนั้นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลกมานานหลายพันปีแล้ว แต่ถ้ามีอารยธรรมที่ก้าวหน้ามากเดินทางข้ามมหาสมุทรเข้ามาพร้อมกับเครื่องมือโลหะเฉพาะทาง และเข้าใจว่าระบบเงินลูกปัดเปลือกหอยนี้ทำงานอย่างไร พวกเขา ก็สามารถผลิตลูกปัดเปลือกหอยได้ปริมาณมากกว่าคนอื่น ๆ หลายเท่าตัวในระยะเวลาเท่ากัน และสามารถลดมูลค่าลูกปัดเปลือกหอยของทุกคนลงได้ด้วยการผลิตมันออกมาจนล้นตลาด พร้อมกับใช้มันแลกเปลี่ยนเป็นทรัพยากรต่าง ๆ มาครอบครองได้เป็นจำนวนมาก เพราะต้องใช้เวลาอีกพอสมควรกว่าที่ชนเผ่าท้องถิ่นจะรู้ตัวว่า พวกอารยธรรมกลุ่มใหม่นี้สามารถผลิตลูกปัดเปลือกหอยได้เร็วกว่า

พวกเขา มาก และตระหนักได้ว่าลูกบิดเปลี่ยนหายไม่ได้หายากอีกต่อไป ทั้งยังมีมูลค่าที่ลดลงเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไปเนื่องจากอุปทานที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ดังที่เราจะได้เห็นในบทถัดไป เรื่องราวของเงินโภคภัณฑ์นั้นจริง ๆ แล้วก็คือเรื่องราวของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนั่นเอง เงินโภคภัณฑ์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นระบบบัญชีที่ซื้อสัตย์และยุติธรรม จนถึงวันที่เทคโนโลยีทำให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้เปรียบมากกว่าคนอื่น ๆ และบีบให้คนที่เหลือทั้งหมดต้องปรับตัวหรือไม่ก็พ่ายแพ้

เงินปล้นโลก (Broken Money) จะช่วยให้คุณเข้าใจว่าเงินทำงานอย่างไร ทำไมระบบการเงินโลกจึงไม่สามารถทำงานได้ดีเหมือนเดิมอีกต่อไป และไม่ใช้เพียงการอธิบายว่า ทำไมระบบการเงินของเราจึงมีปัญหาในปีนี้หรือในทศวรรษนี้ หากแต่เป็นการวิเคราะห์เจาะลึกลงไปถึงแก่นจริงๆ ว่าเงินคืออะไร? เราเดินทางมาถึงจุดนี้ได้อย่างไร และอะไรคือปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในระบบการเงินปัจจุบัน นี่จึงไม่ใช่หนังสือเรื่องทองคำ การธนาคาร บิตคอยน์ หรือแม้กระทั่งการเมือง แต่เป็นการสำรวจเทคโนโลยีว่าด้วยเงินในหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เคยเป็นมาในอดีต กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเป็นไปได้ในอนาคต เพื่อที่เราจะเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าอารยธรรมมนุษย์เริ่มมาจากจุดไหน และเส้นทางใดที่เราจะเลือกเดินต่อไปข้างหน้า

“นี่ไม่ใช่แค่หนังสือเกี่ยวกับการเงิน แต่มันคือคู่มือการเอาตัวรอดในยุคเปลี่ยนผ่าน เมื่อคุณอ่านหนังสือเล่มนี้จบ คุณจะเข้าใจว่าทำไมโลกของพวกเราทุกวันนี้จึงเต็มไปด้วยความขัดแย้ง คุณจะเข้าใจว่าทำไมเราจึงพัฒนาเราถึงจนลง และที่สำคัญที่สุดคุณจะได้มองเห็นทางออก **เงินปล้นโลก (Broken Money)** เปรียบเสมือนยาเม็ดสีส้ม ที่เมื่อได้กลืนลงไปแล้วอาจทำให้คุณได้รับรู้โลกแห่งความเป็นจริงอันโหดร้าย โลกที่มนุษย์ส่วนใหญ่ถูกเอารัดเอาเปรียบมานานหลายชั่วอายุคน แต่สำหรับผม การได้ตื่นขึ้นมาในโลกแห่งความเป็นจริง แม้จะโหดร้ายเพียงใด ก็ดีกว่าการหลับไหลอยู่ในความฝันที่กำลังรอวันตาย”

บางส่วนจากคำนิยมโดย **พิริยะ สัมพันธ์ารักษ์**
Founder & CEO, Right Shift

“ลิน อัลเลน จูงมือพาเราเดินทางผ่านเรื่องราวที่เห็นภาพและเข้าใจง่ายบนเส้นเวลาของประวัติศาสตร์ เราจะค่อย ๆ ทำความเข้าใจว่า เงินที่ดีคืออะไรกันแน่? จนกระทั่งเนื้อหาจะพาเราไปลงลึกถึงเทคนิคและวิธีการเล่นแร่แปรเงินประชาชนให้กลายเป็นอำนาจของระบบ และชวนเราค้นหว่า ประตุทางออกที่ทำให้เราไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจนั้นยังพอมีอยู่บ้างไหม? หนังสือเล่มนี้คือคำตอบของคำถามที่บางครั้งเราเองยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเรานั้นไม่รู้”

บางส่วนจากคำนิยมโดย **ไศริศา โชติวิจิต**
CEO, Sai MoneyMonster

พร้อมจำหน่ายในรูปแบบ

- e-book (PDF)   e-book (EPUB)   audiobook
 ปกอ่อน   LARGE PRINT (ตัวอักษรขนาดใหญ่)

www.se-ed.com

sbc.fans

SE-ED Publisher

โอเคเล่มนี้
สแกนเลย!

การเงิน การลงทุน - หัวใจ